

Slovenski št. 1 čebelar

letnik CXII – januar 2010

ISSN 0350-4697

APIMEDICA &
APIQUALITY
FORUM 2010

S čebelami do zdravja

www.apimedica.org

**Pomen umetne vzreje čebelje
zalege za raziskave v čebelarstvu**

Osnove zbijanja in žičenja satnikov

Gilles Ratia – novi predsednik

Mednarodne čebelarske zveze Apimondia

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

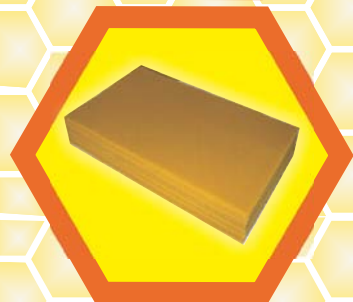
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnike lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarске lopatke
- kuhamo staro satje (staro satje, brez medu sprejemamo v PVC vrečah do 31.03.2010 !!!)

**ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO
PRIZNAMO 4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI
PRODAJALNI.**

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

**Delovni čas: pon. - čet.: 08-12 in 15-18,
pet.: 08-15**

**ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE,
PRIDOBLJENE V LASTNEM ČEBELARSTVU**

UVODNIK

Spoštovane čebelarke,
cenjeni čebelarji!

Ko so leta 1898 pri Slovenskem čebelarstvu za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko začeli izdajati revijo Slovenski čebelar (SČ), si verjetno niso predstavljali, da bo dosegla tako visok jubilej. V letu 2010 vstopa SČ v zavidanja vredno 112. leto rednega izhajanja. V tem obdobju je doživel več oblikovnih in vsebinskih sprememb, kljub temu pa mu je uspelo ohraniti poglobitvene značilnosti.

Stari rek pravi, da so spremembe edina stalnica v življenju. Pri pregledu vseh letnikov revije mi je kot uredniku postalo jasno, da mora to pravilo veljati tudi pri urejanju. Kljub temu pa SČ po nečem značilno izstopa, to je po redni rubriki Čebelarjeva opravila po mesecih in v zadnjih letih tudi po rubriki Veterinarski nasveti. Da bi SČ tudi vnaprej izhajal v večje zadovoljstvo bralcev, se bo pravilo o večnem spreminjanju v reviji pokazalo na različne načine. Tema naslovne fotografije bo vse leto v znamenju letošnjega Mednarodnega foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov, Veterinarski nasveti bodo odslej podani bolj zgoščeno, nov pa je tudi avtor rubrike Čebelarjeva opravila po mesecih. Tudi uredniški odbor je dovzeten za predloge bralcev, kot urednik pa želim zagotoviti postopno in smiselno uvajanje sprememb, tako da bodo te kljub visoki starosti revije ohranjale njeno svežino, hkrati pa tudi njeno identiteto. Nenehno je namreč treba vzdrževati ravnovesje med spremembami in doslednostjo revije, ki našemu glasilu zagotavlja razumljivo in logično urejenost, ta pa bralcem omogoča, da hitro najdejo informacije, ki jih iščejo.

Pa smo že pri drugem vidiku urejanja revije. Katere vsebine in koliko vsebin objaviti? Koliko strokovnih člankov in koliko člankov o praksi, koliko informacij o delovanju ČZS in

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Fotografija na naslovnici: Priprava mešanice čebeljih pridelkov, ki vsebuje gozdni med, cvetni prah, propolis in matični mleček.

Foto: Branko Obranc

UVODNIK

Marko Borko	1
NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Mitja Nakrst: Pomen umetne vzreje čebelje zalege za raziskave v čebelarstvu	5
Peter Kozmus: Kranjska čebela in njena »čistost«	6
Vlado Auguštin: Odlaganje nevarnih odpadkov	8
Stane Plut: Senzorična ocenjevanja medu v letu 2009	9
Gilles Ratia: Gilles Ratia – novi predsednik Mednarodne čebelarke zveze Apimondia	11
Franc Šivic: Novice iz sveta	13
NASVETI IZ PRAKSE ZA PRAKSO	
Francišek Volovlek: Osnove zbivanja in žičenja satnikov	15
DELO ČEBELARJA PO MESECIH	
Vladimir Fajdiga: Čebelarjeva opravila v AŽ in nakladnih panjih v januarju	17
VETERINARSKI NASVETI	
Nacionalni veterinarski inštitut: Veterinarski nasveti za januar	20
ODMEVI	
Milan Meglič: Zatiranje varoj in matični izolator	21
VPRAŠANJA IN ODGOVORI	
ČEBELARSKI TURIZEM	
OBLETNICE	
DOGODKI IN OBVESTILA	
OBVESTILA ČZS	
MALI OGLASI	
OSMRTNICE	

INDEX

EDITORIAL	
Marko Borko	1
NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Mitja Nakrst: The Meaning of Artificial Breeding of Honeybee Brood for Research in Beekeeping	5
Peter Kozmus (PhD): Carniolan Bee and its njena »purity«	6
Vlado Auguštin: Depositing Dangerous Waste	8
Stane Plut: Sensory Valuations of Honey in 2009	9
Gilles Ratia: Gilles Ratia – The New President of International Federation of Beekeepers'	11
Associations Apimondia	11
Franc Šivic: World News	13
PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE	
Francišek Volovlek: The Basics of Nailing and Wiring Comb Frames	15
BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH	
Vladimir Fajdiga: Beekeeper's Chores for Alberti-Žnideršič and Langstroth Bee Hives in January	17
VETERINARY ADVICE	
NVI: Veterinary Advice for January	20
RESPONSES	
Milan Meglič: Combatting Varroa and Queen Bee Isolator	21
QUESTIONS AND ANSWERS	
BEEKEEPING TOURISM	
ANNIVERSARIES	
NEWS AND EVENTS	
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	
SMALL ADS	
OBITUARIES	

◀◀ Nadaljevanje s prejšnje strani

JSSČ, koliko društvenih prispevkov, osmrtnic, obvestil ali oglasov? Bralci se zelo razlikujejo med seboj, vsak ima svoje želje in pričakovanja, na neki način pa je treba ugoditi vsem. Hvaležen sem vsakomur, ki mi je izrazil svoje konstruktivno-kritično mnenje. V mislih moramo imeti, da je SČ osrednji tiskani medij na področju čebelarstva v Sloveniji in da je tako strokovno kot tudi društveno glasilo, zato mora objavljati celoten spekter različnih vsebin. Za pravilno odločanje o tem, kaj objaviti, urednik potrebuje poseben čut za ravnovesje, tega pa ni lahko doseči in najverjetneje mi ga pri vsaki številki tudi ni uspelo najti.

Urednika vedno spremlja tudi dilema, kaj narediti, kadar je člankov premalo, in kaj, kadar jih je preveč. Oboje se namreč dogaja in posledice enega ali drugega so za urednika neprijetne. Verjeti, da bo za vsako naslednjo številko pravočasno prispelo ravno pravšnje število primernih prispevkov, je nemogoče. Če je vsebin preveč, se pojavi težava povsem tehnične narave, saj vseh prispevkov na standardnih 40 straneh ni mogoče objaviti sproti. To zagato rešujem z občasno razširitvijo obsega revije, pa tudi z objavo prispevkov na spletni strani ČZS, ki vse pogosteje dopolnjuje enkrat na mesec tiskano revijo. Zaradi tega vam poleg rednega spremljanja revije priporočam tudi reden obisk naše spletne strani. Navada, da čebelar v zimskih mesecih prebere celoten letnik »Čebelarja«, je z današnjega vidika prenosa aktualnih informacij zelo neprimerna. Druga skrajnost pa se pojavi, če vsebin ni dovolj. To je za urednika še večji problem (beri: največji strah), saj mora revija iziti vsak mesec. Vsak bi si želel razpolagati

z večjo zalogo člankov in izbirati najprimernejše za določeno številko. Vprašanje pa je, kako dolgo čakalno dobo ali celo zavrnitev objave ste pripravljeni sprejeti pisci prispevkov.

Da ne bo nesporazuma, kot urednik sem vesel vsakega avtorja in vsakega prispevka. Menim celo, da bi v Sloveniji lahko bilo več novih in mladih piscev, ki bi bili za SČ pripravljeni napisati strokovne ali nazorne članke iz svoje čebelarske prakse. Naj te besede veljajo tudi kot povabilo in poziv (kontaktne podatke uredništva najdete v kolofonu revije). Kolikor več je avtorjev, toliko raznovrstnejši so tudi vsebine, pogledi in ideje. To pa je za »notranjo pluralnost« SČ kot osrednjega čebelarskega tiskanega medija zelo pomembno.

Razveseljivo je, da se je v zadnjem čas okrepiła dejavnost čebelarskih društev, zato je večje tudi število prispevkov o društvenem življenju, ki nam jih pošiljate. Opozorim pa naj vas na obliko, v kateri pošiljate svoje prispevke. Ker živimo v obdobju računalnikov in interneta, je skoraj nujno, da vse prispevke (besedilo in slike) pošljete v elektronski obliki po e-pošti. Rokopisi, tipkopisi so manj zaželeni, ker so zamudnejši za urejanje in tiskanje.

Vsem bralcem in bralkam ter naši reviji ob novem letu želim, da bi Slovenski čebelar v njegovem 112. letu uspelo ohraniti svežino in pravilno razmerje med vsebinami, da leto njegove starosti, ki je enako številki reševalne službe, ne napoveduje težav in »recesije«, temveč nasprotno, da vas bo Slovenski čebelar v novem letu spremljal in podpiral vaša čebelarska prizadevanja.

Marko Borko, urednik

PČELARSKI žurnal

www.umeljic.com

ILUSTRIRANI ČEBELARSKI ČASOPIS

POVABILO K NAROČILU ZA LETO 2010

Časopis izhalja v Beogradu štirikrat letno (januarja, aprila, julija in oktobra).

Cena za letno predplačilo je 18 evrov (v ceni je vračunana dostava na naslov naročnika).

Urednik časopisa: Ivan Umeljic, +381 11 3930958; +381 64 2424455; pcelarskizurnal@yahoo.com; www.umeljic.com

Priporočamo, da nabavite komplet vseh letošnjih številk časopisa "Pčelarski žurnal". Cena kompleta vseh štirih številk je 10 evrov.

Posrednik za prednaročilo v Sloveniji je Franc Prezelj 01/831-5445, 041-295-766, franc.prezelj@siol.net

ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE vabi na izlet v Beograd

Čebelarska zveza Slovenije vabi čebelarke in čebelarje na izlet v Beograd, kjer bo od 13. do 14. februarja 2010 potekal velik mednarodni čebelarski sejem.

Ob sejmu bodo pripravili številna strokovna predavanja, eden izmed predavateljev pa bo tudi predsednik ČZS Boštjan Noč, ki bo predstavil slovensko čebelarstvo na poti v Evropsko unijo.

Lani je sejem obiskalo skoraj 10.000 čebelarjev iz Srbije in sosednjih držav. Ker načrtujejo razširitev programa sejma in povečanje števila razstavljalcev, pričakujejo, da si ga bo prihodnje leto ogledalo še večje število obiskovalcev.

Termin: 12.–14. februar 2010

Kraji odhoda iz Slovenije: Ljubljana, Maribor, Novo mesto, Nova Gorica, Postojna (če bo število prijavljenih iz posameznega kraja odhoda premajhno, bo odhod samo iz Ljubljane).

- DAN:** V večernih urah odhod avtobusa proti Beogradu. Nočna vožnja in prihod v Beograd v zgodnjih jutranjih urah.
- DAN:** Po prihodu v Beograd nastanitev v hotelu in nato ogled čebelarskega sejma. Kosilo v eni izmed lokalnih restavracij. Po kosilu vožnja mimo stadiona Crvene zvezde – Marakane in Dedinj, kjer so rezidence najpomembnejših srbskih politikov. Sledi postanek pri Hiši cvetja, kjer je pokopan maršal Tito. Nadaljevanje vožnje in postanek pri cerkvi sv. Save, tretji največji pravoslavni cerkvi na svetu. Od tam se bomo odpravili proti mestnemu jedru, si ogledali Terazije in se po ulici Kneza Miloša sprehodili do Trga republike. Ogled bomo sklenili na trdnjavi Kalamegdan, s katere se odpira čudovit pogled na sotočje Save in Donave. Vrnitev v hotel in večerja na splavu. Za zabavo bo poskrbela živa glasba.
- DAN:** Zajtrk in odjava iz hotela. V dopoldanskem času obisk pri lokalnem čebelarju. Kosilo v eni izmed lokalnih restavracij in po kosilu vožnja proti Sloveniji. Prihod v Slovenijo v poznih večernih urah.

Cena na osebo: 185 EUR (če bo prijavljenih več kot 40 potnikov)

Zadnji rok prijave je 22. januar 2010, za prijave do 1. januarja 2010 vam priznamo 15 EUR popusta.

Cena vključuje: avtobusni prevoz, vodenje, eno nočitev v dvoposteljnih sobah v hotelu Srbija, lokalnega vodnika za poldnevno vodenje po Beogradu, dve kosili in večerjo na splavu z živo glasbo.

Doplačilo za spanje v enoposteljni sobi je 15 EUR.

REZERVACIJE IN DRUGE INFORMACIJE:

PANORAMIC TRAVEL

Stegne 11a, 1000 Ljubljana, Slovenija

Tel.: 01/600 43 00

Faks: 01/600 43 25

info@panoramic-travel.si

www.panoramic-travel.si

ZVEZA ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SRBIJE
organizira

DRUGI DRŽAVNI ČEBELARSKI SEJEM

z mednarodno udeležbo in strokovnim seminarjem, 13. in 14. februarja 2010

Vabimo Vas da obiščete sejem in se ob tej priložnosti seznanite s srbskim čebelarstvom. Na sejmu vam pod ugodnimi pogoji nudimo kompleten pribor in promaterial za čebelarstvo!

Podrobnejše informacije za obiskovalce in razstavljalce najdete na spletni strani:

www.spos.info/subpages/aktivnosti/d_p_sajam_2.php

Redno obiščite našo spletno stran (www.spos.info) in se seznanite z vsemi vsebinami Sejma.

ČAS JE da si privoščite najlepše novoletno darilo!
REVIJO PČELAR **Za samo 29 evrov!**

**Naročite se na revijo Pčelar ki jo izdaja
Zveza čebelarskih organizacij Srbije!**

Letno izide 12 števil, vsak mesec v obsegu 52 strani. Pčelar posreduje sodobna spoznanja in čebelarsko prakso!

Bančno provizijo plača vplačnik naročnine, kar morate pri plačilu naročnine povedati bančnemu delavcu. Po pošti (SPOS, Beograd, Molerova 13) ali na elektronski naslov: spos@sezampro.rs morate obvezno poslati potrdilo o plačilu s celotnim naslovom naročnika, da bo revija lahko pravočasno poslana na vaš naslov. *Navodila za plačilo:*

**INTERNATIONAL PAYMENTS IN FOREIGN
CURRENCY FROM ABROAD TO SERBIA
PROCREDIT BANK A.D.**

For payments to Serbia please instruct your bank in abroad as follows:

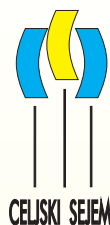
Name and Surname of Beneficiary:
SAVEZ PČELARSKIH ORGANIZACIJA SRBIJE
(07054823)

Beneficiary's address:
Molerova 13, 11000 Beograd – Savski Venac
Beneficiary's Acc. No. with ProCredit Bank / IBAN:
RS35 2201 5305 0000 0166 41

Bank of beneficiary:
ProCredit Bank A.D.
Bulevar Despota Stefana 68c
11000 Belgrade, Serbia
(formerly: Micro Finance Banka AD)
SWIFT: PRCBRSBG

Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v
čebelarstvu in družba Celjski sejem, d. d., vabijo na

33. državni čebelarški posvet z mednarodno prodajno razstavo ki bo 20. in 21. marca 2010 v Celju

Na strokovnem posvetu bodo sodelovali predavatelji iz Hrvaške, Češke, Italije in Slovenije, prav posebna gostja pa bo članica Medvladnega foruma za spremembe podnebja (IPCC), dobitnika Nobelove nagrade za mir l. 2007, prof. dr. Lučka Kajfež - Bogataj.

Na celjskem sejmišču se na začetku pomladi že tradicionalno zberejo domači in tuji čebelarji. Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu in družba Celjski sejem bosta prihodnje leto organizirala 33. državni čebelarški posvet z mednarodno prodajno razstavo v soboto in nedeljo, 20. in 21. marca.

Osrednja tema sobotnega dne na 33. državnem čebelarškem posvetu bo zatiranje varoj, v nedeljo pa bo strokovna razprava namenjena podnebnim spremembam in čebelarjenju v teh razmerah.

SOBOTA, 20. marca 2010

- 8.00: ODPRTJE RAZSTAVE
- 9.00–9.30: Odprte posvetovanja ter pozdravni govori predsednika ČZS in gostov.
- 9.30–9.45: Promocija APIMEDICA & APIQUALITY 2010
OSREDNJA TEMA: ZATIRANJE VAROJ
- 9.45–10.30: **Alenka Jurič, dr. vet. med.**, veterinarica spec. za zdravstveno varstvo čebel pri Nacionalnem veterinarskem inštitutu – **Predstavitev rezultatov in izkušenj programa Zdravljenje varoze čebel v letih 2008 in 2009 v RS**
- 10.30–11.15: **inž. Dalibor Titera** (Češka), strokovni sodelavec čebelarkega inštituta Dol na Češkem – **Organizacija in načini zatiranja varoj v Češki republiki**
- 11.15–12.00: **Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.** (Hrvaška), strokovni svetovalec za čebelarstvo pri Hrvaškem zavodu za svetovanje v kmetijstvu – **Organizacija in načini zatiranja varoj na Hrvaškem**
- 12.00–12.45: **dr. Franco Mutinelli** (Italija), strokovni sodelavec Nacionalnega referenčnega centra za čebelarstvo v Benetkah – **Organizacija in načini zatiranja varoj v Italiji**
- 12.45–13.30: Okrogla miza: **Zatiranje varoj – kako naprej?** – Na okrogli mizi bodo sodelovali predavatelji, strokovnjaki z Biotehniške fakultete, Kmetijskega inštituta Slovenije, Nacionalnega veterinarskega inštituta, Čebelarstva zveze Slovenije, Javne svetovalne službe v čebelarstvu, VURS-a in MKGP-ja.

NEDELJA, 21. marca 2010

- 9.00–9.30: Promocija APIMEDICA & APIQUALITY 2010
OSREDNJA TEMA: ČEBELARSTVO IN PODNEBNE SPREMEMBE
- 9.30–10.30: **prof. dr. Lučka Kajfež - Bogataj**, redna profesorica na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, predstojnica Katedre za agrometeorologijo in članica Medvladnega foruma za spremembe podnebja (IPCC) v Ženevi – **Spremembe klimatskega sistema**
- 10.30–11.15: **univ. dipl. inž. Franc Šivic**, podpredsednik čebelarstva zveze Slovenije – **Predstavitev spomladanskih medovitih rastlin**
- 11.15–12.30: **Pavel Zdešar**, Opazovalno-napovedovalna služba medenja pri ČZS – **Priprava čebel na izrabo spomladanskih paš**

MEDNARODNA PRODAJNA RAZSTAVA bo tako kot vsa leta v sejmski dvorani E. Na njej bo razstavljena raznovrstna ponudba najnovjših izdelkov ter pripomočkov in opreme za čebelarjenje. Ob srečanju čebelarjev bodo na sejmišču potekali še trije sejmi, in sicer FLORA, POROKA in ALTERMED.

Pomen umetne vzreje čebelje zalege za raziskave v čebelarstvu

Mitja Nakrst*

Uvod

Razvoj čebelje družine je odvisen od številnih dejavnikov. Pogosto je uspešen razvoj odvisen od tehnologije čebelarjenja, vendar ta zaradi svoje obsežnosti zahteva veliko čebelarjevih izkušenj, ki jih pridobimo šele z leti čebelarjenja. V zadnjem obdobju pa smo pogosto slišali ali brali, da so čebelje družine oslabele in umirale tudi izkušenim čebelarjem. Verjetno je bilo to posledica več dejavnikov, ki se jim čebelarji nismo mogli izogniti. Znano je, da čebelje družine postanejo manj odporne zaradi napadenosti z varojami, nosestavosti (*Nosema apis* in *Nosema Ceranae*), čebeljih virusov, zaradi nepravilne uporabe fitofarmaceutskih sredstev in zaradi učinkovin sredstev, ki jih uporabljamo za zatiranje varoj, podnebnih sprememb ipd., skupno delovanje vseh teh dejavnikov pa ima negativne posledice na čebeljo družino. Ugotavljanje vpliva posameznega dejavnika na razvoj čebelje zalege, odraslo čebelo delavko, matico in čebeljo družino je zahtevna, vendar nujna naloga, ki jo je treba intenzivno izvajati. Zato smo na Kmetijskem inštitutu Slovenije, v oddelku za živinorejo (čebelarstvo) letos začeli iz ličink v laboratoriju (umetno) vzrejati čebele delavke.

Laboratorijska vzreja ličink (*in vitro*)

Do 24 ur stare ličinke čebel delavk smo cepili v matične lončke s hrano in jih namestili v 48-kanalne (mikrotiterske) plošče za tkivne kulture. Matične lončke smo pred cepitvijo 30 minut dezinficirali v 0,4 % raztopini metilbenzena klorida (methyl benzenethonium chlorid – MBC) v vodi. V vsak kanal smo namestili del zobnega tampona, navlaženega z 15,5 % glicerolom v 0,4 % raztopini MBC (Vandenberg in Shimanuki, 1987).

Ličinke smo vsak dan hranili z matičnim mlečkom (50 % vse hrane) in vodno raztopino (50 % D-fruktoze (12 %), D-glukoze (12 %) in kvasnega ekstrakta (2 %)). Sladkorje in kvasni ekstrakt smo raztopili v vodi, jih filtrirali skozi membranski filter (0,2 µl) ter jih nato dodali matičnemu mlečku. Pripravljena hrana je bila med hranjenjem ličink (6 dni) shranjena pri temperaturi 5 °C. Segreto hrano (na 34 °C) smo vsak dan dodajali ličinkam po naslednjem sistemu:

Razvoj delavke v umetnih vzrejnih razmerah

1. dan – cepljenje – so dobile 10 µl hrane; 2. dan 10 µl; 3. dan 20 µl; 4. dan 30 µl; 5. dan 40 µl; 6. dan 50 µl. Ličinke smo vsak dan krmili ob istem času (Aupinel in sod., 2005).

Plošče z vzrejnim materialom smo med fazo ličink in hranjenja (6 dni) namestili v hermetično zaprt desikator iz pleksistekla s temperaturo 34 °C. V posodi smo z nasičeno raztopino K_2SO_4 v petrijevki na dnu dosegli in uravnavali 96 % vlažnost. Sedmi dan smo plošče z vzrejnim materialom prenesli v nov desikator, v katerem je bila temperatura prav tako 34 °C, vlažnost pa je bila 80 % – dosegli smo jo z nasičeno raztopino NaCl (Aupinel in sod., 2005). Enajsti dan smo ličinke postavili v horizontalni položaj in jih prekrili s pripravljeno tanko ploščo voska in pekipapirja (Brodtschneider R. in sod., 2009).

Pomen umetne vzreje čebelje zalege za raziskave v čebelarstvu

Čebelja družina za svoje normalno delovanje na leto porabi približno 80 kg medu in 40 kg cvetnega prahu. Optimalen razvoj je odvisen tudi od zadozne, kakovostne in neoporečne čebelje hrane, ki jo delavke dodajajo ličinkam med njihovim razvojem. Po uspešni uvedbi metode, torej, ko bo odstotek izleženih odraslih delavk dovolj visok (90 %), bomo razvojne oblike tretirali z akaricidoma amitraz in kumafos, potem pa bomo spremljali razvoj ličink in bub (tehtanje in droga opažanja). Ugotovljali bomo smrtnost zalege po uporabi z omenjenih akaricidov in vpliv na tkiva na ravni celice razvojnih oblik umetno vzrejene zalege. Tako bomo dobili

* Kmetijski inštitut Slovenije

Za vzrejo zalege v kontroliranih razmerah smo uporabili desikator in inkubator.

boljši vpogled v delovanje teh učinkovin na razvoj in delovanje čebelje družine ter pridobili podatke o njihovem kopičenju v odraslih čebelah. V nadaljevanju je mogoče ugotavljati, kako na ličinke vpliva z različnimi dodatki spremenjena sestava hrane (npr. različne vrste cvetnega prahu). Laboratorijsko vzrejene odrasle delavke lahko označimo in jih dodamo normalno razviti družini, v kateri potem spremljamo

njihov nadaljnji razvoj, npr. opravljanje del, letalno sposobnost ipd. S podobno raziskavo bi lahko preučili tudi umetno vzrejo čebeljih matic in trotov.

Sklep

Med dozdajšnjo umetno vzrejo ličink čebel delavk smo ugotovili številne dejavnike, ki lahko hitro povzročijo odmrtje posamezne vzrejne serije. Tako smo ugotovili, da so za ličinke tako kot sestava hrane pomembne tudi mikrolokacijske razmere (temperatura, vlažnost, različne kratkotrajne spremembe, tresljaji ...). Čebelja družina mora sicer za zadostitev svojih bioloških potreb uravnavati številne zunanje vplive in pogosto tudi tehnološke napake čebelarja. ■

Viri:

- Aupinel, P., et al. (2005): Improvement of artificial feeding in a standard *in vitro* method for rearing *Apis mellifera* larvae. *Bulletin of Insectology*, 58, (2005), 107–111.
- Brodshneider, R., et al. (2009): Flight performance of artificially reared honeybees (*Apis mellifera*). *Apidologie*, 40, (2009), 441–449.
- Vandenberg, J. D., Shimanuki, H. (1987): Technique for rearing worker honeybees in the laboratory. *Journal of Apicultural Research*, 26 (2), (1987), 90–97.

Peter Kozmus*

Kranjska čebela in njena »čistost«

Slovenija je v svetu priznana kot izvorna dežela kranjske čebele (*Apis mellifera carnica*, Pollmann 1879). Poleg tega je kranjska čebela razširjena še na območjih Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Srbije ter v delu Makedonije, Romunije, Bolgarije, Madžarske in Avstrije. To je čebela z izrazito dolgim rilčkom in rjavosivimi dlačicami na oprsju in zadkovih obročkih (tomentu). Zadkovi obročki (brez dlačic) so temni, prvi je lahko usnjeno rjav, včasih so nakazane svetlejšje pege na prvem obročku. Od drugih čebeljih ras se loči po morfoloških (barva dlačic, kubitalni indeks, dolžina dlačic, rilčka ...), etoloških (mirnost, delavnost, dolgoživost, dobra izraba paše, dobro prezimovanje, dobra orientacija, majhna poraba zimskih zalog ...) in različnih genetskih znakih, ki še niso jasno postavljeni.

V zadnjih letih več čebelarjev in pozornih opazovalcev čebel opozarja, da se v okviru populacije kranjske čebele v Sloveniji dogajajo spremembe, ki bi lahko ogrozile avtohtonost naše, v Evropi zaščitene, kranjske čebele. V obdobju med leti 2004 in 2007 sem bil ob vzorčenju čmrcljev tudi sam presečen, ker sem na cvetovih (pre)pogosto videval čebele z rumenimi obročki in to ne samo na obmejnem območju z Italijo, ampak tudi drugod po Sloveniji. Mešanje se lahko dogaja po naravni poti, lahko pa tudi zaradi vpliva čebelarjev. Glede na to, da so naravni vplivi že več stoletij bolj ali manj enaki, zdajšnji izrazitejši pritisk na kranjsko čebelo lahko pripišemo predvsem človeku, torej čebelarju.

Leta 2002 smo izvedli obsežno raziskavo, s katero smo želeli potrditi obstoj ekotipov kranjske čebele v Sloveniji. Vsi vzorci čebel (256) so si bili po obravnavanih značilnostih zelo podobni. Analiza

* dr., Kmetijski inštitut Slovenije

Foto: commons.wikimedia.org

Italijanska čebela *A. m. ligustica*

je pokazala, da je kranjica na ozemlju Slovenije homogena in da posredno lahko govorimo o čistosti kranjske čebele.

Ker se je letos tudi v strokovnih krogih pojavil dvom o njeni čistosti, je nujna nova obsežna raziskava stanja kranjske čebele v Sloveniji. V zvezi s tem smo na Kmetijskem inštitutu Slovenije v sodelovanju s tujimi institucijami prijavili projekt, v katerem želimo analizirati kranjsko čebelo ne samo na območju Slovenije, ampak tudi na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini ter v Srbiji. Z raziskavo želimo ugotoviti predvsem današnje stanje kranjice na širšem območju njene avtohtonosti in ugotoviti, ali se lokalne avtohtone populacije čebel mešajo s tujimi, kaj mešanje povzroča in ali procesi ogrožajo avtohtonost kranjske čebele.

Ne glede na dobljene rezultate ter s tem povezane ukrepe in priporočila čebelarjem bodo najpomembnejšo vlogo pri ohranitvi kranjske čebele brez dvoma morali odigrati čebelarji. To nalogo sicer bolj ali manj opravljajo že zdaj, v prihodnosti pa ji bodo morali nameniti še večjo skrb.

Čebelarji brez prave strokovne pomoči s težavo skrbijo za »čistost« kranjske čebele, kljub temu pa lahko veliko naredijo za njeno ohranitev. Ena izmed pglavitnih nalog, ki bi jo moral opravljati vsak vesten čebelar, je, da bi bil med pregledom čebeljih

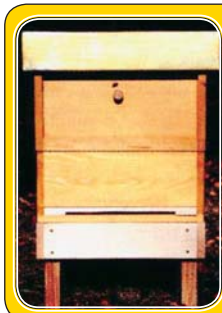
Foto: Peter Kozmus

Kranjska čebela *A. m. carnica*

družin pozoren na barvo zadkovih obročkov. Iz družin, v katerih bi zasledil čebele z rumenimi obročki, bi moral nemudoma odstraniti matico in jo zamenjati z drugo ter odstraniti vso trotovinno. Prav tako bi se morali čebelarji ob nakupu čebeljih matic odločiti za najbližjega vzrejevalca čebeljih matic, saj bi na ta način zmanjšali mešanje različnih ekotipov kranjske čebele v Sloveniji.

Še bolj lahko k ohranjanju kranjske čebele prispevajo (ali škodijo) vzrejevalci matic, ki genetski material iz svojega čebelnjaka širijo med čebelarje. Škoda bi lahko nastala, če njihov vzrejni material ne bi izviral iz njihovih čebelnjakov ali od okoliških čebelarjev, temveč od drugih (tujih) vzrejevalcev, saj bi na ta način širili tuj genetski material.

Za ohranitev naše kranjske čebele je v pripravi nov rejski program, ki bo veljal od leta 2010 do 2015. V zvezi z novim programom želimo, da bi se čebelarji pisno zavezali za ohranjanje avtohtone kranjske čebele, pristojne institucije pa bi jim pri tem pomagale. Ohranjanju naše kranjske čebele moramo nameniti več pozornosti, saj smo se ne nazadnje za to zavezali tudi v predpristopnih pogajanjih z Evropsko unijo. Vedeti moramo, da nam je zaupana pomembna naloga, od katere je odvisno, ali bodo tudi naši otroci čebelarili s kranjsko čebelo ali ne. ■

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne GJ-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. **Zdaj izdelujemo tudi satnike za GJ- in AŽ-panje.**

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in GJ-panje. Svetovna novost v čebelarstvu!

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in GJ-panje. Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s. p. **Ugodne cene!**
Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje
Tel.: (01) 512 62 51

Vlado Auğuštin*

Odlaganje nevarnih odpadkov

Leta 2009 smo bili vsi čebelarji vključeni v program izkoreninjenja zajedavske bolezni čebel varoze. Program vsebuje sistem ukrepov, med katerimi ima ključno vlogo uničevanje oz. zatiranje povzročitelja te bolezni, to je pršice *Varroa destructor*, imenovane varoja. Poleg tega program natančneje določa tudi način poletnega in zimskega zatiranja varoj ter način izdaje in uporabe zdravil (Apivar, Bayvarol, Apiquard ...), ki sodijo med nevarne kemikalije. Ta so seveda nevarna tudi potem, ko jih ne uporabljamo več, zato so uvrščena med nevarne odpadke. Za tovrstne odpadke pa moramo vedeti, kako jih pravilno odlagamo.

Kaj so nevarni odpadki?

Kozmetični izdelki, čistila, baterije, lepila, barve, pesticidi, zdravila ... in njihova embalaža se po izteku njihove življenjske dobe spremenijo v nevarne odpadke. Poleg naštetih izdelkov sodijo med nevarne odpadke tudi dotrajana elektronska in električna oprema, azbestna kritina (salonitke) in avtomobilske pnevmatike.

Nevarni odpadki vsebujejo snovi, ki so nevarne za okolje, zato bi med razkrojem lahko ogrozili podtalnico in druge vodne vire, zrak ali prst, s tem pa tudi zdravje ljudi in živali. Kako pomembno je pravilno odlaganje nevarnih odpadkov, lahko ponazorimo z baterijo, odvrženo v posodo za ostale odpadke. Težke kovine, ki jih vsebuje baterija (kadmij, krom in nikelj), se med njenim razpadanjem prenesejo tudi na druge odpadke, tako da tudi ti postanejo nevarni za ljudi in okolje.

Kako odlagati nevarne odpadke?

Zakon o kemikalijah določa, da morajo osebe, ki prodajajo izdelke, ki vsebujejo nevarne kemikalije, poskrbeti za zbiranje, pravilno skladiščenje ter varno odstranjevanje njihovih ostankov in embalaže. Tako lahko večino nevarnih odpadkov oddamo tam, kjer smo izdelke kupili.

Osebe, ki prodajajo izdelke, ki vsebujejo nevarne kemikalije, so nas tudi dolžne seznaniti s tem, kako izdelek po uporabi pravilno odvržemo in kam. Na to nas opozarjajo že oznake na izdelku, s tem pa nas ob nakupu izdelka seznanijo tudi v prodajalni.

Seveda pa imamo pri ravnanju z nevarnimi od-

padki dolžnosti tudi uporabniki. Z odpadki moramo ravnati pravilno. Informacije o pravilnem ravnanju lahko preberemo kar na izdelku samem. Na embalaži izdelkov, ki jih kupujemo, mora biti navedeno, kako z njimi ravnamo, ko jih ne uporabljamo več. Zelo pomembno je, da izdelke, označene s slikovnimi oznakami za nevarne kemikalije (strupeno, škodljivo za okolje, nevarno za zdravje ali jedko), vedno odlagamo ločeno od drugih odpadkov.

Pomembno je tudi, da smo pozorni na to, kje bomo do organiziranega odvoza nevarnih odpadkov v našem kraju le-te hranili. Hranite jih posebej in zunaj dosega otrok, saj se lahko ti zastrepajo tudi z ostanki čistila v embalaži. Zdravil, ki jim je potekel rok uporabe, ne mečite v smeti, saj tudi ta sodijo med nevarne kemikalije. Lahko počakate na organizirano zbiranje v vašem kraju ali jih odnesete v zbirni center, z novim letom 2010 pa lahko odpadna zdravila oddate tudi v lekarnah.

Kako ravnati z izdelki, ki vsebujejo nevarne kemikalije?

Najbolje je, da takšnih izdelkov sploh ne kupujete, namesto njih pa raje uporabljajte takšne, ki so za okolje manj škodljivi.

Če uporabljate izdelek, ki vsebuje za zdravje škodljive kemikalije, morate poskrbeti tudi za ustrezno zaščito! Zato morate natančno prebrati navodila o njegovi uporabi in jih tudi dosledno upoštevati. Shranjujte ga na primernem mestu in zunaj dosega otrok.

Izdelkov, ki vsebujejo škodljive kemikalije, in njihove embalaže ne smete odlagati med druge odpadke, ampak jih morate zbirati ločeno. Zavedati se je treba, da se življenjska pot izdelka ne konča s tem, ko ga odvržete. Nepravilno odvržen odpadke škoduje zdravju ljudi, pa tudi živalim in rastlinam na zemlji in v vodi.

In na koncu, kam s plastičnimi trakovi in preostalo embalažo zdravil, ki smo jih letos uporabili pri zatiranju varoj? Lahko jo preprosto vrnete veterinarjem sodelavcem NVI, ki bodo poskrbeli za pravilno skladiščenje ter varno odstranjevanje njihovih ostankov in embalaže. ■

Vir:

Zakon o kemikalijah (Ur. l. RS, št. 36/1999, 14. 5. 1999).

* svetovalec JSSČ za tehnologijo

Senzorična ocenjevanja medu v letu 2009

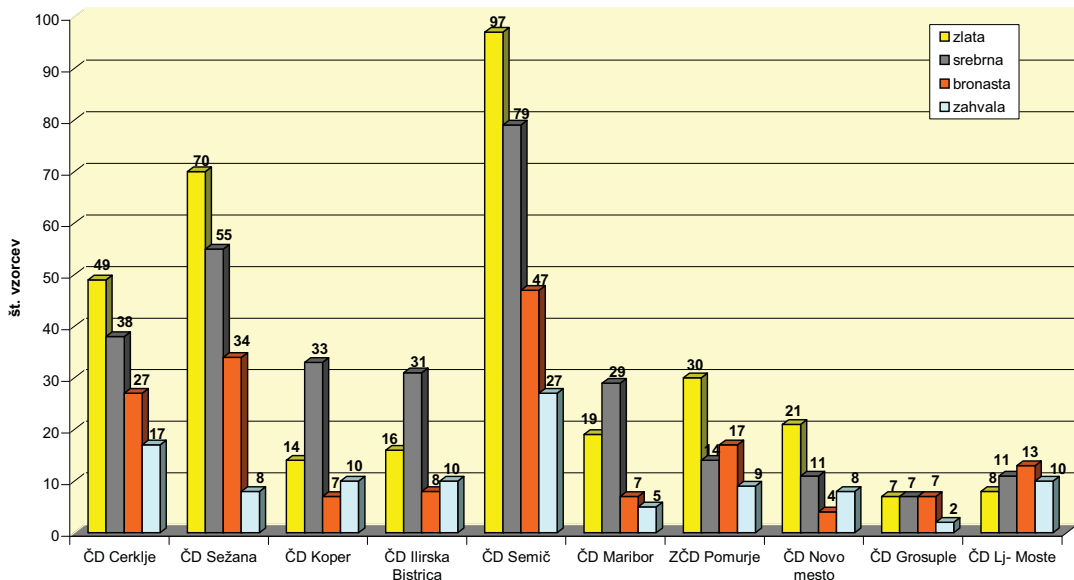
Stane Plut

Ob koncu minulega čebelarkega leta so številna društva tako kot že več let prej pripravila vrsto ocenjevanj medu, na katerih so čebelarji preverjali svoj pridelek letnika 2009. Kakšen je namen ocenjevanja medu, sodelujoči čebelarji prav dobro vedo in ga tudi s pridom uporabijo. Težave s kakovostjo vzorcev, kakršne smo poznali pred desetimi leti, so zdaj prava redkost, saj ugotavljamo, da se kakovost medu, ki ga čebelarji prinesejo na ocenjevanje, iz leta v leto izboljšuje. Prepričani smo, da so poleg izobraževanja čebelarjev in drugih prizadevanj ČZS k izboljšanju kakovosti slovenskega medu zelo veliko prispevala tudi ocenjevanja. Vsekakor pa si v komisiji za ocenjevanje čebeljih pridelkov želimo, da bi na ocenjevanjih medu sodelovalo čim več čebelarjev, saj je to možnost za pridobitev nepristranske ocene njihovega dela z medom in njihovega poznavanja vrst medu. Menda je vsem jasno, da vsi ne morejo biti najboljši, zato pa je zahvala ali nekoliko manj žlahtno priznanje od pričakovanega lahko povod za trezen premislek in udeležbo na kakem predavanju o poznavanju medu, na katerem osvežimo svoje znanje. Seveda to ne pomeni, da med, ki ni prejel zlatega priznanja, ni kakovosten, pomeni pa,

da v vrsti, za katero je bil deklariran, nima najboljših zahtevanih karakteristik. Velikokrat se zgodi, da je takšen vzorec zelo prijeten, in zgodilo se je tudi, da je ena izmed najboljših slovenskih pokuševalk medu izjavila: »To je pa med za domov!«

Se nekaj besed o letošnji medeni beri. Gotovo se boste strinjali, da je bila letos izjemno dobra letina akacijevga medu in izjemno slaba letina kostanjevega medu. Tako je bilo na ocenjevanjih največ vzorcev akacijevga medu, to pa je potrdilo tudi letošnje najštevilnejše mednarodno ocenjevanje v Semiču, kjer je naziv šampiona osvojil prav akacijev med, ki ga je pridelal belokranjski čebelar Jože Govednik iz Slamne vasi. Čebelarji pa se lahko pohvalijo tudi z zelo dobro letino lipovega medu, nekoliko manj je bilo dobrega cvetličnega medu, pa tudi gozdne vrste medu se niso posebej izkazale. Na ocenjevanjih sicer lahko opazimo, da nekateri čebelarji v želji po uspehu pošljejo v oceno tudi vzorce medu, ki ni bil pridelan v določenem letu. Ocenjevanje je namenjeno prav oceni najnovejšega medu, tako da po končanih ocenjevanjih lahko potegnemo črto in ugotovimo, kakšne kakovosti je letina minule sezone.

Če smo pošteno – in o poštenosti čebelarjev

Razdelitev priznanj glede na izvajalce ocenjevanj v letu 2009

Ocenjevanje je še vedno zelo zanimivo za medije, zato je treba take priložnosti čim boljše rabiti za promocijo slovenskega medu.

ne gre dvomiti –, potem moramo priznati, da ČZS čebelarjem v zadnjem času zelo veliko pomaga pri zagotavljanju kakovosti in varnosti medu. Tako lahko pošljemo vzorce medu v interno kontrolo, in sicer v fizikalno-kemične in mikroskopske analize, v senzorično analizo ter analizo ostankov zaščitnih sredstev in zdravil za zatiranje zajedavcev in bolezni čebel, za ta namen pa je država v letu 2009 slovenskim čebelarjem dodelila skupaj 68.000 evrov. Od tega je bilo na podlagi Uredbe lani 33.000 evrov namenjenih za ocenjevanja medu, od tega zneska pa 20.000 evrov za izvajalce ocenjevanj medu in 13.000 evrov za analize medu. S tem prispevkom so bili poplačani predvideni stroški ocenjevanja medu, to pa je občutno vplivalo na višino kotizacije za ocenjeni vzorec, saj bi bila ta v nasprotnem precej višja. Poleg tega je bil del tega denarja namenjen tudi za analizo določenega števila naključno izbranih vzorcev, čebelarji pa so zanje prejeli tudi izvide. Kljub pomoči JSSČ se, žal, še vedno dogaja, da posameznim izvajalcem zaradi neupoštevanja predpisov in pomanjkljive dokumentacije oz. zaradi predložitve nepopolnih dokazil o izvedbi programa ne uspe v celoti uveljaviti odobrenih sredstev. Seveda je v takšnih primerih veliko slabe volje, posledica neplačanih stroškov pa je lahko tudi negativen finančni izid, zaradi česar se utegne v prihodnje zmanjšati število izvajalcev ocenjevanj. Povsem se lahko strinjamo z mnenjem izvajalcev ocenjevanj, da je postopek za pridobitev sredstev dokaj zapleten in da zahteva veliko »papirologije«, vendar je taka ureditev predpisana za

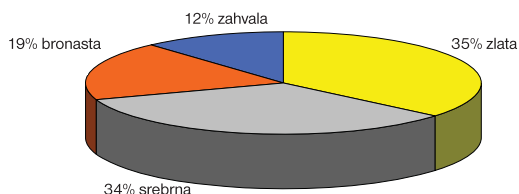

Poleg ocenjevanja medu je treba iskati še nove priložnosti za promocijo medu. Ena od možnosti je tudi vključevanje v tovrstne dejavnosti društva kmečkih žensk, npr. z ocenjevanjem medenjakov.

celotno Evropsko unijo, zato seveda velja tudi za nas. Na ČZS si prizadevamo, da bi vse skupaj vendarle nekoliko poenostavili ter s tem olajšali delo izvajalcem, hkrati pa bi se zvišal tudi odstotek pridobljenih sredstev. V komisiji za ocenjevanje čebeljih pridelkov in JSSČ bomo skušali izvajalce ocenjevanj medu še podrobneje seznanjati in jim pomagati pri premagovanju administrativnih težav, seveda, če bodo to želeli in če bodo tudi upoštevali priporočila.

Na koncu prispevka naj vas še obvestim, da smo lani usposobili še eno skupino pokaševalcev medu, tako da jih je zdaj v Sloveniji skupaj verificiranih 60. Namen njihovega izobraževanja ni bil, da bi med degustirali samo na ocenjevanjih, ampak da bodo v svojem okolju v pomoč tudi čebelarjem pri določanju vrst medu. Le pocukajte jih za rokav, saj je bilo njihovo šolanje drago, pridobljeno znanje pa je preveč dragoceno, da bi ga obdržali le zase. Tako bi bilo naravnost zgledno, če bi se pokaševalci medu v svojih okoljih organizirali tako, da bi pripravili interne degustacije medu, debatne večere ali kakor koli že bi ta srečanja imenovali, saj bi s tem bogatili svoje znanje o medu in hkrati poučevali sodelujoče čebelarje. Razmisliti pa bo treba tudi o tem, da bi na ravni ČZS ustanovili združenje pokaševalcev medu. Poglavitni cilj takega združenja bi bilo obnavljanje znanja oziroma vzdrževanje kondicije za zaznavanje senzoričnih lastnosti medu.

V začetku koledarskega leta vam v imenu komisije za ocenjevanje čebeljih pridelkov na ČZS želim poleg običajnih želja tudi veliko užтков ob delu s čebelami, bogato in kakovostno medeno letino, saj jo bomo tokrat še posebej potrebovali. Letos nas namreč v okviru kongresa Apimedita in Apiquality čakata tudi svetovni ocenjevanji medu in medenih pijač. O teh dogodkih, pogojih za sodelovanje in vsem drugem, kar sodi zraven, vas bomo sproti obveščali v prihodnjih številkih našega glasila. Naj med! ■

Razvrstitev priznanj na slovenskih ocenjevanjih medu v letu 2009

Gilles Ratia – novi predsednik Mednarodne čebelarске zveze Apimondia

Kaj je Apimondia dandanes?

Mednarodna čebelarška zveza zdaj združuje čebelarске zveze iz 71 držav, torej več milijonov čebelarjev z vseh petih celin. Mednarodne čebelarске kongrese pripravljajo že 102 leti, čeprav je bila Apimondia ustanovljena šele leta 1949. Dolgoletno predsedovanje profesorja Harnaja iz Romunije je imelo velik vpliv na izvršni odbor, saj je pri svojem načinu dela podlegel številnim »vzhodnim« navadam. Apimondia je bila osredotočena predvsem na organiziranje kongresov in simpozijev, ki so zanimivi zlasti za znanstvenike, precej manj pa za ljubiteljske in poklicne čebelarje. Lanski kongres Apimondie v Montpellierju pa je na veliko veselje večine udeležencev to tradicijo nekoliko postavil na glavo. Zavel je nov veter ...

Kakšna je po vašem mnenju bilanca Apimondie 2009?

Številke, zadovoljni obrazi in prav takšna elektronska sporočila kažejo, da je bil Montpellier med 41. kongresom Apimondie, ki ga je pripravila francoska čebelarška zveza (UNAF), prizorišče največjega mednarodnega čebelarškega dogodka vseh časov! Kongresni center Corum je sprejel kar 10.000 udeležencev iz 86 držav. Med njimi je bilo tisoč razstavljavcev in 500 znanstvenikov, katerih prispevki bodo kmalu na voljo na spletu. Na ploščadi poleg Coruma so v več kot 300 metrov dolgem drevoredu potekale različne brezplačne poučne predstavitve, ki jih je obiskalo 30.000 ljudi, med njimi številni otroci in njihovi učitelji. To novost so z odprtimi rokami sprejeli širša javnost, lokalni trgovci in – to si lahko predstavljamo – tudi politiki v regiji. Druga večja novost kongresa so bile okrogle mize, na katerih so besedo dobili tudi čebelarji. Razprave, ki so potekale vzporedno s plenarnimi zasedanji in znanstvenimi simpoziji, so bile izjemno živahne. Priznati moramo, da nismo varčevali z denarjem: za organizacijo smo v obdobju štirih let namenili kar dva milijona evrov. Desetim zaposlenim je v petih dneh kongresa na pomoč priskočilo še 195 prostovoljcev (da ne omenjam zunanjih sodelavcev in čudovitega osebja centra Corum). Da je poročilo o dogodku obšlo ves svet, pa se moramo zahvaliti naši predstavnici za stike z javnostjo, saj ji je uspelo v Montpellier pritegniti 179 akreditiranih novinarjev.

Kaj vas je spodbudilo h kandidaturi za položaj predsednika Apimondie?

S čebelarstvom sem se začel poklicno ukvarjati v sedemdesetih letih. Ko sem pozneje postal medna-

rodni čebelarški svetovalec (v nekaj več kot dvajsetih letih sem obiskal kar 107 držav), sem hkrati predsedoval tudi stalnemu odboru Apimondie za tehnologijo in kakovost. Spoznaval sem probleme na terenu, ki se pojavljajo na vseh koncih sveta, in vedno znova ugotavljal, da je Mednarodna čebelarška zveza preveč statična in včasih tudi povsem odrezana od članstva. To je bilo očitno predvsem pri problematiki pesticidov. Odločil sem se torej – in to prav gotovo ne zaradi slave ali potovanja (gl. www.worldbees.com) –, da s svojo izkušnjo in zdravo distanco priпомorem k razvoju Apimondie, ki je res čudovita organizacija. Lahko iščete kolikor hočete, pa ne boste našli mednarodne zveze za katero drugo primerljivo živalsko vrsto. Poleg tega sem izvajal terenske raziskave o vzrokih (ti so lahko povezani s čebelarstvom ali pa izvirajo od zunaj) zmanjševanja števila čebeljih družin in vse pogostejših pomorov čebel. Te raziskave so me prepričale o treh dejstvih, in sicer, da je ta panoga gospodarsko ogrožena, da je ogrožena biotska raznovrstnost in da med znanstveniki ni dovolj medsebojnega sodelovanja. Problematika ima mednarodne razsežnosti, zato jo dovolj poglobljeno lahko rešuje samo neka globalna struktura. Apimondia se mora odzvati. Ker je prejšnji predsednik napovedal odstop, so me številni predstavniki čebelarških organizacij z vsega sveta spodbujali h kandidaturi na volitvah, na katerih sem potem s 70 odstotki glasov premagal svojega protikandidata z Irske.

Kako naj se Apimondia razvija v prihodnosti?

Najprej si bom prizadeval, da bi na prihodnji generalni skupščini Apimondie čez dve leti v Buenos Airesu sprejeli prenovljen statut organizacije. Izvršni odbor, ki ga zdaj sestavlja sedem znanstvenih komisij, bo dobil pet novih strokovnih komisij, in sicer po eno za vsako celino.

Mednarodna zveza bo morala nato zbirati sredstva, oblikovati dobro opremljen sekretariat in poskrbeti za svojo navzočnost pri delu FAO (Organizacija Združenih narodov za hrano in kmetijstvo), UNIDO (Organizacija Združenih narodov za industrijski razvoj) in UNDP (Razvojni program Združenih narodov), prav tako pa tudi pri delu nevladnih organizacij, ki si prizadevajo za razvoj podeželja, varstvo okolja in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Zelo pomembni sta predvsem zadnji dve področji.

Po zaslugi mreže poznanstev, ki sem jo spletel, mi je že uspelo, da se je Apimondii pridružilo šest novih članic, med njimi lani tudi ZDA. Pred nami je zdaj izziv, kako povečati število članic z 71 na 100 ali več.

Novi predsednik Apimondie g. Gilles Ratia (levo) in predsednik Nacionalne zveze francoskih čebelarjev (UNAF) g. Henri Clément (desno), ki je bil tudi predsednik organizacijskega odbora Apimondie 2009.

Vzpostaviti moramo tudi tesno sodelovanje z regionalnimi čebelarskimi organizacijami, kot so npr. Azijska čebelarska zveza, Nordijska čebelarska zveza, Balkanska čebelarska zveza, Evropska zveza poklicnih čebelarjev itd.

Apimondia deluje na svetovni ravni, zato mora biti njeno pglavitno orodje svetovni splet. Spletno stran www.apimondia.com bomo v celoti prenovili in ji dodali obsežno bazo znanja, v katero bodo vključeni tudi znameniti povzetki predstavitev, objavljeni po koncu vsakega kongresa ali simpozija, in številne baze podatkov o čebelarskih zvezah in tistih univerzah, ki se ukvarjajo z raziskavami na področjih, ki nas zanimajo.

Apimondia mora svojo podporo zagotoviti tudi lokalnim zvezam, če naj bi te vplivale na politiko nacionalnih vlad, da bi sprejele ukrepe za zaščito čebeljega staleža in ohranjanje lokalnih čebeljih vrst, da bi s čebelarji sklepale pogodbe za najem panjev za opráševanje, da bi financirale opremo in sprejele zakonodajo o registraciji novih zaščitnih sredstev za uporabo v kmetijstvu.

Ne nazadnje mora Mednarodna čebelarska zveza tudi pomagati čebelarjem, ki so jih prizadele hude naravne nesreče, kot so npr. potresi, cunamiji ali obsežni požari.

Kako gledate na različne oblike čebelarstva po svetu? Nanje prav gotovo vplivajo tudi različne okolje, kulturi, tehnologiji ...

Čebelarstvo je brez dvoma posebna kmetijska panoga. V svetu čebelarstva najdemo navdušence iz vseh družbenih okolij, ljubitelje in poklicne čebelarje, območja čebelje paše niso ograjena z

električnim pastirjem, vzreja je izjemno občutljiva na podnebne in okoljske razmere, na koncu te verige pa so pridelki, ki se le stežka pokvarijo in jih lahko uvrstimo med zdravilna živila. Z ekonomskega vidika ima prav tako pomembno vlogo kot formalni sektor tudi neformalni sektor. Po drugi strani je v Aziji in Afriki še vedno veliko t. i. nabiralcev medu, to pa si Evropejci le težko predstavljamo. Če temu dodamo še raznovrstne prakse v posameznih biotopih (oaze, tundre, tropski otoki, sredogorja, nižine v zmernem pasu), odkrijemo navdušujoč in privlačen svet čebelarjev, kljub temu pa gre vendarle za dejavnost, ki je odločilnega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti in pridelavo 35 % hrane za ljudi. Čebelarstvo bi res morali razglasiti za dejavnost javnega pomena!

Kateri večji izzivi so pred nami?

Najprej bo treba spremeniti mentaliteto: začnimo graditi svet premišljenih in trajnostnih kmetijskih praks, ki ne bodo onesnaževale okolja. To ni utopija, to lahko začnemo izvajati že danes. Naslednji izziv je nenehen pritisk, ki ga moramo izvajati na politike, da zakoni in ukrepi industrije ne bodo ogrožali živih bitij. Temeljiteje bo treba razmisliti tudi o naših lastnih praksah prevažanja na pašo, selekciji čebeljih družin (ta je včasih neprimerna) ali o pretiranem krmljenju čebel. Storititi moramo vse, kar lahko, da med ne bi še naprej izgubljal vrednosti v primerjavi z novimi sladkimi proizvodi, ki jih agroživilska industrija nenehno daje na trg. Končno pa moramo pomagati tudi vsem, ki vlagajo v medicinske raziskave, saj si čebelji pridelki (matični mleček, propolis, cvetni prah in čebelji strup) zaslužijo svoje mesto v farmacevtskih priročnikih 21. stoletja!

In kateri so cilji vašega prihodnjega potovanja?

Odhajam v Indonezijo, kjer bom profesorju Bambang Soekartitu pomagal promovirati integrirane projekte, ki povezujejo čebele, sojo, krave in biogoriva. Ob tej priložnosti bom obiskal tudi Papuo Novo Gvinejo, kjer bom preučeval čebelarjenje domačinov, ki je za zdaj še velika neznanka. Ko se bom februarja 2010 vračal, se bom ustavil še v podnebno kontrastni Kanadi, da bi videl, kako naši kanadski prijatelji poskrbijo za prezimitev svojih čebeljih družin, ki so, žal, prav tako izpostavljene nenavadno visoki stopnji smrtnosti. ■

Prevod: Katarina Šimenc

Vir: Gilles Ratia

Novice iz sveta

Franc Šivic

Italija

Zaradi pomorov čebel naši zahodni sosedje potrebujejo vse večje število nadomestnih čebeljih družin na petih satih. Ker jih italijanski vzrejevalci sami ne vzredijo dovolj, se nekateri med njimi že ozirajo čez meje v Francijo, Avstrijo in Slovenijo. Nekateri naši čebelarji so leta 2009 na račun tega povpraševanja v Italijo prodali kar lepo število družinic. Vendar bi jih Italijani ta hip potrebovali še več tisoč. Ker se bo povpraševanje po čebelah v prihodnosti očitno še povečevalo, se ne smemo čuditi, če bo marsikateri čebelar v Sloveniji začel poleg medu pridelovati tudi »meso« za italijansko tržišče. Prodaja naših čebel pa bo za italijanske kupce zanimiva zlasti, če jih bodo lahko kupili na plodiščnih satih Dadant-Blattove mere 43,5 mm x 29,5 mm. Zato ni čudno, da so najpodjetnejši pri nas svoje LR-panje že predelali v DB-panje in si priskrbeli tudi ustrezne satnike.

Vse kaže, da bo kakor nekoč spet zaživela trgovina s čebelami. Zgodovina se torej ponavlja.

Vir: Ustne informacije.

ZDA

Leta 1922 so ameriške oblasti prepovedale uvoz matic in čebel iz čezmorskih dežel, da bi preprečile vdor pršice *Acarapis woodi*, ki se je takrat pojavila na britanskem otoku Wight in se začela širiti po vsem svetu. Posledica te prepovedi je danes očitna, saj je dedna osnova ameriških čebel zelo osiromašena. V ZDA vzgojijo vsako leto več kot milijon matic, vendar so vse potomke samo 500 mater. Znanstveniki menijo in tako kažejo tudi računalniški modeli, da se po približno desetih letih takšne izolacije izgubi kar 10 % alel, na katerih so genetski zapisi čebeljih lastnosti. To sčasoma vodi v parjenje matic v bližnjem sorodstvu, posledici tega pa sta zmanjšana delovna storilnost in slabša odpornost proti boleznim, zato je krajša tudi njihova življenjska doba.

Vodilna znanstvenika na področju genetike čebel, Susan Cobey in dr. Steve Sheppard menita, da je nujno uvoziti iz Evrope seme izbranih trotov italijanske, kranjske in kavkaške rase, ki so že razširjene v ZDA, da bi s svežim genetskim materialom povečali genetsko raznolikost v ameriškem čebelarstvu. Pri tem sta naletela na veliko togost administracije in le s skrajnimi naporji jima je uspelo pridobiti dovoljenje za uvoz trotovske sperme. Za

ligustiko sta jo našla na univerzi v Bariju v Italiji, kjer gojijo posebno različico, ki za razliko od preostalih italijanskih čebel na zadku nima rumenih pasov, temveč usnjeno rjave, in ki kaže neko naravno odpornost proti varojam. Spermatozoidi kranjske čebele sta prejela iz Nemčije in Avstrije, čeprav ju zanimajo tudi čebelarstva na Balkanu, za kavkaško raso pa sta izbrala gorato in odmaknjeno območje severovzhodne Turčije ob meji z Gruzijo. V ZDA so po razširjenosti na prvem mestu italijanke, na drugem kranjske čebele in šele na tretjem kavkaške. Te postajajo vse pomembnejše zato, ker zelo propolizirajo. Nekdaj so imeli čebelarji to njihovo lastnost za slabo, zdaj pa odkrivajo propolis kot naravni antibiotik, zato so prepričani, da se čebelje rase, ki notranjost panjev zelo propolizirajo, lažje branijo pred različnimi boleznimi.

Vir: Mc Neil, M. E. A. (2009): How Old World Carniolan Stock May Enrich New World Descendants. *American Bee Journal*, letnik 149, št. 11, str. 1067–1071.

Japonska

Iz dežele vzhajajočega sonca je prispelo obširno pismo, ki sta ga podpisala Hiroši Tavana in Šigeru Jokojama, največja uvoznika matic v tej državi. Zaradi omejenega prostora v tej rubriki navajam samo tole:

»Japonska je vsako leto iz Avstralije, s Havajev in iz Slovenije uvozila približno 10.000 matic. Leta 2007 je prispelo iz Avstralije 400 mrtvih matic, vse pa so bile zelo grizave. Iz Avstralije smo jih uvozili še dvakrat in obakrat so na Inštitutu za zdravje živali v njih odkrili trose noseme. Zato smo ustavili ves uvoz matic, preventivno tudi iz Slovenije, da bi ne končale v karanteni.

Ker čebele na Japonskem nenehno umirajo, država pa za opravevanje nujno potrebuje čebele, zdaj ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo išče nove države, v katerih bi našli ustrezne matice. Uradniki na ministrstvu so že navezali stik z Argentino, a so se potem ustrašili, da ne bi uvozili afrikaniziranih čebel. Bojimo se, da njihovo iskanje ne bo uspešno, saj so njihove zahteve glede zdravja čebel nekoliko skregane z zdravo pametjo. Pismu so priložili tudi uradni dokument z omenjenimi zahtevami. Ker uvozniki ne moremo prepričati uradnikov na našem ministrstvu o nesmiselnosti in škodljivosti njihovih zahtev,

prosimo vas, vzrejevalce matic, da skušate prek vaših ministrstev naše uradnike prepričati o strokovno utemeljeni liberalizaciji trgovine z maticami.«

Ali ni to priložnost, da naša Priznana rejska organizacija ob pomoči Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano argumentirano nastopi pri japonskih oblasteh in našim vzrejevalcem matic znova odpre to zanimivo tržišče?

Vir: Pismo v angleščini z dne 16. 9. 2009.

Španija

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu je razpisala natečaj za najboljšo fotografijo, ki bi prikazovala ljudi pri delu in ki bi bila povezana z njihovo varnostjo ter zdravjem. Za zmagovito fotografijo so namenili 3.000 evrov nagrade. Žirija v sestavi treh španskih, enega britanskega in enega francoskega fotografa, ki je zasedala v španskem mestu Bilbao, ni imela lahkega dela, saj je na natečaj prispelo kar 1700 fotografij z vsega sveta. Po dolgotrajni izbiri

so se končno odločili za fotografijo Christopherja Azopardija z Malte, na kateri je čebelar v zaščitni obleki pred odprtim panjem.

Član žirije Peter Rimmer je odločitev utemeljil takole: »Čebelar je nenavadna izbira tematike – saj čebelarstva po navadi ne povežemo z varnostjo in zdravjem pri delu –, vsebuje pa vse zahtevane sestavine: nevarnost (čebele), tveganje (da bi vas čebele napadle ali vsaj pičile), ukrepe za nadzor tveganja (dim) in osebno zaščito (zaščitno oblačilo, maska, rokavice). Žirija meni, da je fotografija izvirna in ustvarjalna, posneta pa spretno in natančno.« ■

Vir: internet, European Agency for Safety and Health at Work.

Foto: internet

MOŠKO IN ŽENSKO MODNO KROJAŠTVO

ANDREJ ŠMIGOC s.p.

Smoking
Salon
ŠMIGOC

MOŠKO IN ŽENSKO MODNO KROJAŠTVO
ANDREJ ŠMIGOC S.P.
SPUHLJA 86/a
2250 PTUJ
TEL.: 02/779-35-61/62
GSM: 041-949-331
E-POŠTA: info@smokingsalon-smigoc.si
www.smokingsalon-smigoc.si

- Izdelujemo moške in ženske čebelarske uniforme.
- 40 let tradicije (odlične reference).
- Izdelava vseh vrst uniform po merah in po izkušnjah (lovska, godbe na pihala, narodne noše itd.).

Osnove zbijanja in žičenja satnikov

Francišek Volovlek

Izdelava in žičenje satnikov (okvirjev, romičev, op. ur.) sodita med čebelarjeva zimska opravila. Čeprav je delo nekoliko monotono, je še kako pomembno, saj je satnik najpomembnejši del panja. Z njim lahko uspešno pregledujemo in urejamo čebelje gnezdo.

Satnik je sestavljen iz štirih letvic, ki so med seboj povezane pod pravim kotom. Za kakovostno izdelavo satnikov si lahko pomagamo s stojalom za sestavljanje satnikov, ki dele satnika trdno drži v njihovem položaju. Za večja čebelarstva so primerna stojala, v katerih lahko v zelo kratkem času sestavimo tudi po več satnikov.

Deli satnika morajo biti izdelani zelo natančno, zato bodimo na to pozorni, kadar kupujemo ali izdelujemo sestavne dele. Izdelani naj bodo iz kakovostnega lipovega ali smrekovega lesa, ki se ne bo lomil, saj žebli lahko prelomijo letvice in povzročijo deformacije na satnikih. Da bi se temu izognili, je priporočljivo satnike na spojih dobro zlepiti z vodo-odpornim lepilom, to pa nam bo pozneje omogočilo tudi njihovo razkuževanje. Za zbijanje satnikov lahko uporabimo navadno ali električno kladivo. Posledica pravilno in kakovostno izdelanih satnikov bodo tudi enakomerni presledki med njimi, to pa je prvi pogoj za dober pregled panjev in točenje medu.

Preden lesene satnike uporabimo, jih moramo še zažičiti. Zažičeni leseni satniki dajejo moč in oporo satnicam, s tem pa čebelam pomagajo do dobro grajenega satja. Brez žičenja bi se večina satnic upognila ali sesedla, tako da bi na eni strani nastale globoke celice, na drugi pa plitve, zato vzreja dobre

čebelje zalege ne bi bila mogoča. Če satniki niso zažičeni, se satje pogosto poškoduje tudi pri točenju medu. Obstaja sicer tudi plastično satje, pri katerem žičenje ni potrebno, vendar večina čebelarjev še vedno raje uporablja satje iz čebeljega voska.

Nekaj osnovnih navodil za žičenje satnikov

Pred začetkom žičenja moramo v satnik zvrtati luknjice, tako da bodo te enakomerno razporejene po sredini letvice. Da preprečimo zajedanje žice v les, lahko uporabimo kovinski obroček, ki ga vstavimo v izvrtane luknjice. Ti kovinski obročki preprečujejo, da bi napetost žice popustila, zato lahko žičenje

dokončno opravimo v zimskih dneh.

Žičenje je lažje, če uporabljamo stojalo, ki drži satnik, medtem ko napeljujemo žico po njem. Prav tako poskrbimo, da je žica, ki je navita na žično vreteno, stalno napeta, da se nam ne more zaplesti. Za žičenje uporabljamo pocinkano žico ali tako iz nerjavne kovine. Njena debelina je standardizirana, dobimo pa jo v vseh boljše založenih čebelarških trgovinah.

Na izbiro imamo različne možnosti žičenja

Pokončno žičenje je primernejše za stacionarno čebelarjenje, ne pa toliko za prevozne enote. Vodoravno žičenje nam omogoča maksimalno moč, vendar se med prevozom lahko lomi, predvsem na prehodu med zaleženim in nezaleženim delom satja. In končno, najpogostejše je žičenje v obliki dvojnega V (W), ki je primerno za vse oblike čebelarjenja. Žica prenaša sile v vodoravni in navpični smeri, poleg tega pa pri tovrstnem žičenju porabimo najmanj žice.

Druge načine žičenja uporabljamo manj pogosto.

Ko žico napeljemo skozi vse luknjice, jo ovijemo okoli žeblička in ga pribijemo. Žico potem rahlo napnemo in ovijemo še okoli žeblička na nasprotnem koncu letvice, in ko pribijemo tudi tega, jo lahko odščipnemo.

Priporočljivo je, da žico neposredno pred vtiranjem v satnico dodatno napnemo in nazobčamo z napanjalcem. To naredimo tako, da žico vstavimo med nazobčani kolesci, ju pravokotno na žico in satnik stisnemo ter povlečemo navzdol. Pri tem moramo biti pozorni, da ne napnemo preveč, saj se lahko podolžne letvice na sredini upognejo.

Za vtiranje satnic uporabljamo električni zažičevalnik, ki ga kupimo v čebelarških trgovinah, lahko pa uporabimo tudi navaden akumulator. Pocinkana

žica se greje hitreje, nerjaveča pa zaradi povečane upornosti počasneje. Pri električnem vtiranju satnic se žice v satniku v nobenem primeru ne smejo križati.

Vsak čebelar naj torej uporablja tako žičenje, da bo v celoti zaupal v trdnost satja. Staro satje je sicer trdnjše, vendar se je pomembno zavedati, da, povzroča temnejši med, zmanjšuje velikost čebel in je leglo različnih čebeljih bolezni. Zaradi tega je priporočljivo, da med sezono zamenjamo najmanj tretjino satja. ■

Viri:

Poklukar, dr. J., ur. (1998): Od čebele do medu. Ljubljana, Kmečki glas.

Delaplane, dr. K. S. (1991): Cross Wiring Frames. American Bee Journal, let. 131, št. 3, str. 176–177.

Novi vodja Opazovalno-napovedovalne službe

Ime mi je Francišek Volovlek in živim v okolici Ljubljane. Po izobrazbi sem diplomirani inženir zootehnik. Nad čebelarstvom sem se navdušil med študijem, zdaj pa uspešno čebelarim že vrsto let.

S 1. januarjem 2010 sem prevzel delo v Opazovalno-napovedovalni službi, saj se je dozdajšnji vodja g. Pavel Zdešar upokojil. Trudil se bom, da bom s svojimi strokovnimi nasveti skrbel za čim boljšo izrabo paš in s tem tudi za povečanje pridelave slovenskega medu. Problemi, s katerimi se v

zadnjih letih spopadamo čebelarji, so stvar celotne družbe, hkrati pa sem prepričan, da lahko s svojim znanjem in svojimi izkušnjami pripomorem k boljšemu stanju čebel ter s tem tudi k uspešnejšemu razvoju kmetijstva.

Telefonska številka in elektronski naslov, na katerih bom dosegljiv, bosta objavljena v eni izmed prihodnjih števil Slovenskega čebelarja. Upam, da bomo uspešno sodelovali!

Francišek Volovlek

Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v januarju

Vladimir Fajdiga

Namesto uvoda

Spoštovani bralci Slovenskega čebelarja! V letu, ki se je pravkar začelo, vam bom na prošnjo urednika revije Slovenski čebelar gospoda Marka Borka ter prigovarjanje čebelarjskih kolegov poskušal z enostavnimi priporočili v rubriki Čebelarjeva opravila nazorno in strnjeno predstaviti naloge čebelarja po mesecih.

Zadrega pri prevzemu te odgovorne naloge je mnogo večja, kot se marsikomu zdi. Rubrika je v reviji Slovenski čebelar večdesetletna stalnica; stiska bodočega avtorja mesečnih priporočil je več kot očitna: »Kako biti izviren pri pisanju ničkolikokrat napisanih resnic?«

Geografska raznolikost slovenske pokrajine ter z njo pogojene klimatske razmere, kjer čebelarimo ali nameravamo čebelariti, otežujejo pisanje priporočil, zato bo na vas, dragi bralci, da priporočeno upoštevate po lastnem preudarku.

Eden izmed razlogov, da sem ponujeni izziv sprejel, je tudi ta, da so ciljna populacija, ki ji je ta rubrika namenjena, predvsem čebelarji začetniki oz. navdušenci, ki se za čebelarjenje šele odločajo.

Vodilo mojega pisanja priporočil za delo s čebelami bo enostavnost, uporabnost ter smotrnost. Ob pogovoru z urednikom sva bila enotnega mnenja, da rubrika ni prvenstveno namenjena opisovanju meni lastnega načina čebelarjenja. Zato bom mesečna priporočila pisal skladno z zgoraj naštetimi načeli, v upanju, da bodo čebelarjem začetnikom v pomoč, izkušenim čebelarjskim kolegom pa zanimivo branje.

»*Natura maxime miranda in minimis* – narava je vredna največjega občudovanja v najmanjših stvarih«, je rek, ki ga pripisujejo znanemu švedskemu naravoslovcu Linneju, in misel, ki se mi je utrnila, ko sem razmišljal, zakaj in od kod zanimanje, želja ter moje skorajda tridesetletno druženje s čebelami.

Čebelarim bolj ali manj uspešno s šestdeset gospodarskimi družinami na mestu, v obeh panjskih sistemih (LR, AŽ), na treh različnih lokacijah na Spodnji Pivki (nadmorska višina pribl. 550 m), flišni, gričevnati pokrajini, kjer reka Pivka ter vode Pivške kotline ponikajo v kraško obrobje. Kot velika večina slovenskih čebelarjev čebelarim na med, v zadnjih letih pa vzrejam matice za lastne potrebe in potrebe prijateljev.

Skorajda ni poklica oz. konjička, pri katerem bi bila osebna naravnost ter motiviranost tako odlo-

čujoča, kot je čebelarstvo. Če človek ni pripravljen prepoznavati naravnih danosti ali pa je morebiti celo nagnjen k temu, da za vsako ceno želi uveljaviti svoj voljo, bo imel bore malo zadovoljstva s čebelarjenjem. Tistemu pa, ki ima posluš in smisel za najmanjše stvari v naravi, ki ve, da je del nje in se ji po nepotrebem ne zoperstavlja, nudi ta konjiček razkritje nešteto, drugim ljudem sicer prikritih skrivnosti iz živalskega in rastlinskega sveta.

Delo s čebelami ne zahteva posebnega fizičnega napora, nekaj več le pri prevažanju čebel na pašo oz. točenju. Čebele ne trpijo neučakanosti, živčnosti, nepreudarnega ravnanja; ljudje s takšnimi lastnostmi bodo imeli težave pri delu z njimi.

Dobra teoretična izobrazba, dober mentor, optimalne naravne danosti za čebelarjenje, ustrezen panjski sistem ter tehnologija čebelarjenja ob upoštevanju biologije čebel so predpogoji za uspešno čebelarjenje. Še posebej za čebelarja začetnika.

Viri znanja so lahko različni; slovenske strokovne literature je obilo, tuje še več, spletnih informacij prav tako; čebelarjske organizacije pa organizirajo tečaje, ki jih je vredno obiskati.

Smiselno je razmisliti tudi o velikosti čebelarstva, kar je odvisno od našega namena in želje, finančnih sredstev, ki jih imamo na razpolago za investiranje v čebelarstvo, in nenazadnje časa, ki ga nameravamo posvetiti čebelam.

Čebelarjenje bi le s težavo primerjali z gojenjem katerihkoli drugih domačih živali. Odvisnost panoge od zunanjih vremenskih vplivov uvršča čebelarstvo

Panji odeti v snežno odejo

med najbolj rizične v kmetijstvu. Najpomembnejša, a zagotovo ne edina faktorja, ki vplivata na donosnost te panoge, sta vreme in pašne razmere. Temeljito znanje ter izkušnje, ki si jih čebelar pridobi skozi večletno prakso, omogočajo, da čebelar ustrezno presodi dano situacijo ter s ciljanimi posegi do neke mere ublaži zgoraj omenjena faktorja.

Statistično gledano naj bi v desetletju računali s šestimi povprečnimi letinami, dvema rekordnima in dvema podpovprečnima, seveda ob optimalni oskrbi čebeljih družin. Modro je imeti vedno dovolj medu na zalogi, še posebej, če upoštevamo zgornje dejstvo, kajti le tisti, ki svoje stranke lahko vedno oskrbuje z medom iz svojega čebelarstva, jih bo ohranil.

Poraba časa je terminsko vezana in dosega vrhunec v mesecih maj, junij in julij; izračuni kažejo, da je ob optimalnemu delu za uspešno čebelarjenje po panjski enoti potrebnih 5-7 ur letno.

Januar

S padcem temperatur v poznojesenskih in zimskih mesecih upade tudi aktivnost čebel v panju ter zunaj njega; čebele so stisnjene v zimsko gručo, v kateri prezimujejo. Zimska gruča se v manj hladnih zimskih obdobjih postopoma pomika za hrano. Temperatura v zimski gruči niha med 20°C in 30°C. Od moči družine - števila čebel, ki prezimujejo, je

odvisna obremenjenost posameznega osebk v zimski gruči. Poskusi so pokazali, da lahko čebela pri normalni porabi hrane preživi tudi do štiri mesece brez čistilnega izleta - dne, ko se zunanje temperature dvignejo do te mere, da čebele izletijo iz panja in se zunaj njega iztrebijo. Ker so zime vse bolj blage, se ponekod v mesecu januarju že pojavi prva zalega. Matice v družinah, ki prezimujejo na mrežastih podnicah, prej prenehajo in pozneje začnejo z zaleganjem, kar družinam omogoča daljše obdobje mirovanja, nam pa pravočasno poznojesensko oz. zimsko zatiranje varoj z oksalno kislino. V takih panjih ni plesnivega stranskega satja; zračnost panja ter enostavnejše odvajanje CO₂ kot produkta presnove, ki je težji od zraka, sta večja; poraba zimske zaloge hrane tako prezimujoče, povprečno velike čebelje družine je za pribl. 3-4 kg večja, vendar so prednosti, ki govorijo takšnemu prezimovanju v prid, večje od omenjane povečane porabe. Čim daljše obdobje, v katerem je družina pozimi brez zalege, je zagotovo najboljši ukrep zoper nose mavost. Povzročitelj te kronične bolezni (enocelični organizem, ki živi v epitelnih celicah srednjega črevesja odrasle čebele) pogojuje zmanjšano encimatsko aktivnost prebavil in se prične razmnoževati tedaj, ko črevesje prične s presnovo beljakovinske hrane; potreba za beljakovinsko hrano pa se v čebelji družini pojavi

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

*Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.*

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

*Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h - 13h, julij, avgust zaprto*

Nudimo vam:

Voščene satnice AŽ, LR

**Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3**

**Drobni pribor, zaščitna
oprema za čebelarjenje**

Posode in točila za med...

**Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,**

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrič s.p., Maribor

**kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,**

stekleničke za propolis,

**steklenice raznih oblik in
velikosti,**

**kartonsko in plastično
embalažo**

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

APIMEDICA &
APIQUALITY
2010

*S čebelami
do zdravja*

APIMEDICA & APIQUALITY FORUM 2010

3. APIMONDIA MEDNARODNI FORUM
O APITERAPIJI IN
2. APIMONDIA MEDNARODNI FORUM
O KAKOVOSTI ČEBELJIH PRIDELKOV

28. september do 2. oktober 2010

Slovenija · Ljubljana, Maribor, Bled, Lipica, Dolenjske Toplice

ORGANIZATORJA

Čebelarska zveza
Slovenije
www.czs.si

Apimondia
www.apimondia.org

VSEBINA

- strokovna predavanja
- satelitski simpoziji
- API-EXPO – mednarodna razstava čebelarске opreme in izdelkov
- mednarodno tekmovanje za najboljši med in medeno pijačo
- predavanja za javnost
- festival čebelarstva in čebelarski izleti po vsej Sloveniji

Maribor

Lipica

Ljubljana

Bled

Dolenjske Toplice

APIMEDICA &
APIQUALITY
2010

Zakaj sodelovati na Forumu o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov?

Forum je latinska beseda in je nekdaj pomenil trg sredi mesta (Forum Romanum), ki je bilo središče javnega življenja. Tam so se sprejemale pomembne odločitve za mestne prebivalce, reševali spori in izrekale sodbe. Danes je pomen besede forum nekoliko drugačen, saj se uporablja za najrazličnejše **oblike izmenjave mnenj ali posvetovanj** od tistih na medmrežju do strokovnih konferenc in simpozijev. Svetovna čebelarstva organizacija Apimondia prireja vsake dve leti mednarodni kongres, vmes pa potekajo pod njenim okriljem nekoliko manjši in bolj specializirani strokovni dogodki. Leta 2006 je grško apiterapevtsko združenje organiziralo v Atenah prvi mednarodni forum o apiterapiji in ga imenovalo *apimedica*. Dve leti kasneje je italijanska čebelarstva zveza izvedla v Rimu že drugi forum z istim imenom, dodala pa mu je še forum o kakovosti čebeljih pridelkov. Tako je dobil ves dogodek večjo razsežnost in nove vsebine.

Forum mora prerasti v pravi **festival čebelarstva**, ki bo odmeval doma in v tujini. Zato bomo osrednji prireditvi, torej posvetovanju o apiterapiji in o pridobivanju kakovostnih čebeljih pridelkov, dodali še veliko mednarodno čebelarstvo razstavo, ocenjevanje medu in medenih pijač, za vse obiskovalce iz tujine pa bomo organizirali tudi eno in večdnevne izlete. Na vseh petih prizoriščih dogajanja, v Ljubljani, Mariboru, Dolenjskih Toplicah, na Bledu in v Lipici lahko domači čebelarji sodelujejo na medenih tržnicah.

Čebelarstva zveza Slovenije nadaljuje delo, ki sta se ga lotili omenjeni čebelarstva organizaciji v Grčiji in Italiji, vendar želi vse skupaj izpeljati veliko bolj širokopotezno in predvsem s sodelovanjem vseh slovenskih čebelarjev.

Tisti bolj ambiciozni, zlasti **vzrejevalci matic, izdelovalci čebelarstva opreme, kozmetike** in drugi se bodo verjetno želeli pokazati domačemu in tujemu občinstvu na **mednarodni razstavi v Ljubljani**. Vsi ostali, ki nas zanimajo najnovejša dognanja stroke, pa se bomo prijaviли kot predavatelji ali samo kot slušatelji in budno spremljali izvajanja najboljših strokovnjakov z vsega sveta. **Predavanja bodo v angleščini in simultano prevajana v slovenščino**. Znanje, ki ga bomo osvojili, nam bo še kako služilo pri svetovanju našim kupcem, saj jim bomo znali utemeljeno razložiti, **za kaj vse so koristni čebelji pridelki**.

Izkoristimo torej enkratno priložnost, da imamo v Sloveniji ponovno prvorazredni čebelarstva dogodek svetovnih razsežnosti.

Vabilo na razstavo API-EXPO

Po uspešni predstavitvi na kongresu Apimondia v Montpellierju organizatorji že dobivamo prijave iz tujine in Slovenije. Naš cilj je v Ljubljano pripeljati 200 domačih in tujih razstavljalcev čebelarstva in čebeljih predelkov. Organizatorji smo se intenzivno lotili promocije na mednarodnih čebelarskih dogodkih, saj želimo na razstavo API-EXPO pripeljati vsaj 4.000 obiskovalcev iz tujine in več kot 5.000 slovenskih obiskovalcev.

ZGODNJI ROK ZA PRIJAVO (nižja cena) je 15. JANUAR 2010.

Prijavnica je na voljo na spletni strani www.apimedica.org, lahko pa se obrnete tudi na tehničnega organizatorja (GO.MICE, Natalija Bah Čad, T: 01 430 51 03).

(Prijavnica je bila priložena tudi Slovenskemu čebelarju št. 9, januar 2009)

Izleti po slovenskih čebelarskih poteh v času Foruma

Izleti po slovenskih čebelarskih poteh bodo sestavni del Foruma. Za udeležence iz tujine bo agencija Ariturs pripravila štiri izlete z izhodišči z Bleda, Maribora, Dolenjskih toplic in Lipice.

Dodatne izlete pripravlja agencija Panoramic, ki bo v Slovenijo pripeljala čebelarje iz sosednjih držav, pripravili pa so tudi posebne programe za organizirane skupine iz Slovenije.

Več informacij o izletih:

PANORAMIC TRAVEL

Ga. Irena Smrkolj

T: (0)1 600 43 14

E: irena.smrkolj@panoramic-travel.si

www.apimedica.org

Povabilo ponudnikom čebelarstva turizma

Na Dnevih čebelarstva turizma, ki jih ČZS že po tradiciji vsako leto pripravlja prvo decembrsko soboto, se s svojo turistično ponudbo predstavljajo posamezni čebelarji ali čebelarstva društva. Letos smo lahko videli zanimivo čebelarstvo pot ČD Laško, čebelarstvo muzej zakoncev Tigeli iz Krapja pri Veržeju, čebelarstvo muzej na prostem Gorenc v Šmarjeških Toplicah ter turistično čebelarstvo Kokl iz Potoč pri Preddvoru. Obiskovalci prireditve so bili prijetno presenečeni nad uspehi teh čebelarstev na področju turizma, zato bodo morda v prihodnje marsikomu v spodbudo, da tudi sam uredi svoje čebelarstvo in ga odpre za obiskovalce.

V letu 2010, ko bomo organizatorji mednarodnega foruma o apiterapiji in z njim povezanih spremljajočih dogodkov, pričakujemo obisk številnih domačih turistov in čebelarjev iz tujine, vsem zainteresiranim pa bi želeli pokazati tudi nekatera naša zgledna čebelarstva. Pri tem računamo na vsa tista, ki so se predstavila že doslej, vabimo pa seveda tudi druge posameznike ali društva, ki menijo, da bi bili lahko zanimivi za obiskovalce in bi pri tem želeli sodelovati.

Če ste se torej pripravljene vključiti v čebelarstvo turistično ponudbo, pošljite svoje podatke in predstavitev vaše čebelarstvo turistične ponudbe na naslov Čebelarstvo zveze Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Ker želimo, da so vaše predstavitve enotne in popolne, smo pripravili poseben obrazec, ki ga najdete na spletni strani www.czs.si. Izpolnjenega pošljite na naš naslov najpozneje do 15. februarja 2010. Poleg tega pošljite na naš naslov tudi ustrezno slikovno gradivo, ki bo še nazorneje predstavilo vašo ponudbo.

Na podlagi vaše predstavitve in ocene ustreznosti vas bomo uvrstili v seznam ponudnikov čebelarstva turizma.

Franc Šivic, podpredsednik ČZS

Naslednji promocijski dogodek bo na sejmu **Turizem in prosti čas**, ki bo potekal na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani od 21. – 24. Januarja 2010. Vabljeni na stojnico ČZS!

predvsem s pojavom zalege in krmjenja le-te. Nega zalege, ki ostaja v panjih pozno v jesen oz. se pojavi že v prvih zimskih mesecih, izrazito obremenjuje dolgožive zimske čebele. V družinah, kjer se zgodaj pojavi zalega (na kar vplivajo vremenske razmere, zaloge cvetnega prahu, številčnost družine, starost matice, odevanje čebel ter ostali dejavniki), je poraba hrane večja ter seveda posledično tudi število naravno odmrlih, iztrošenih čebel. Dnevno lahko po naravni poti odmrje v povprečju 30 čebel, kar bi pomenilo približno 3000 čebel v 100 zimskih dneh (prostornina 2,5 l posode). Če je zima huda, mrtvice ostanejo na podnici panja, odstranijo jih preostale čebele, ko temperatura takšne aktivnosti v panju dopušča. Ob toplejšem vremenu pa ostarele iztrošene čebele same zapustijo panj in v naravi odmrejo.

Poraba hrane je v močnejših družinah (3 kilograme ali več prezimujočih čebel), ki so dovolj hitro ostale brez zalege, manjša (pribl. 25 g medu na kilogram čebel dnevno) kot v družinah, v katerih je bila zalega pozno v jesen in so z nego zalege začele že v januarju. Zanimivo je, da čebelja družina deloma prilagaja svojo porabo tudi zalogi hrane, ki jo ima na razpolago. Poraba hrane niha po posameznih mesecih glede na aktivnost in moč čebelje družine. V mesecu novembru, decembru in januarju porabi povprečna družina brez zalege približno 1 kg hrane mesečno; februarja, če se v panju že pojavi zalega, je poraba hrane med 1-2 kg, v marcu in aprilu pa narašča na 3-5 kg. Če preračunamo, je poraba hrane med 14 in 23 kg (povprečno 18,5 kg). Zadoštna zimska zaloga hrane je torej eden od pogojev za preživetje in optimalen razvoj čebelje družine ter maksimalen izplen medu.

O odevanju ali v čebelarjem žargonu »paženju - zapazovanju« je mnogo diskusij. V preteklosti je prav prezimovanje čebel povzročalo čebelarjem veliko preglavic. Prepričani so bili, da je za zimske izgube iskati vzrok v neugodnih vremenskih razmerah, dolgih zimah in hudemu mrazu. Problem so reševali celo tako, da so koše, panjice in ostale oblike tradicionalnih čebeljih domovanj pozimi preselili v kleti, na podstrešja, na Nemškem celo v zemljanke. Danes vemo, da je takšno početje nesmiselno. Družina s približno 10000 čebelami, ki v avgustovskih dneh zaseda 10 ulic, bo tvorila zimsko gručo na 4-5 ulicah največ do polovice sata. Odevanje čebeljih panjev, urejanje gnezda v eni nakladi, stiskanje čebel v eno etažo AŽ panja, odstranjevanje praznih naklad oz. mediščnega satja ter stranskih satov v izogib plesnjenju je pri družinah, ki izpolnjujejo kriterije za uspešno prezimitev, nepotrebno opravilo. Temperatura zunaj čebelje gruče je namreč le za stopinjo ali dve višja od zunanje; čebele ogrevajo le gručo, oddajanje toplote v okolico pa je neznatno.

Upoštevajmo pa tudi zgoraj navedene prednosti zgodnjega prenehanja in poznega pričetka zaleganja matice.

Pred leti sem nakladne panje ovijal s strešno lepenko, predvsem z namenom zaščititi les pred zunanji vplivi in panju podaljšati življenjsko dobo, vendar sem to početje zaradi nujnosti poznojesenskega zatiranja varoj in dvonakladnega načina prezimovanja pridobitnih družin opustil; družini namreč, ki prezimuje v dvonakladnem panju v spodnji nakladi, je bilo za aplikacijo oksalne kisline z metodo kapljanja potrebno najprej odstraniti omenjeno zaščitno lepenko, odstraniti oz. privzdigniti zgornjo naklado, kar je bilo zagotovo preveč nepotrebne dela ob številu panjev, ki jih imam, in ob upoštevanju navodila, da je aplikacijo oksalne kisline priporočljivo opravljati pri dokaj nizkih pozitivnih temperaturah. Umnost čebelarja je tudi v racionalizaciji časa pri potrebnih posegih.

V AŽ panjih je priporočljivo odstraniti vrata in jih nadomestiti s penasto gumo, ki predvsem preprečuje preprih in akumulacijo vlage v panju.

Prihodnjic pa nekaj več o izbiri stojšč, primerjavi in izbiri panjskega sistema ter nujni čebelarški opremi in s tem povezanimi stroški. ■

Kratek povzetek priporočil za delo s čebelami v mesecu januarju:

- **Zimsko zatiranje varoj:** kdor še ni opravil tega posega, naj to opravi najpozneje v prvi polovici tega meseca!
- AŽ panjem v zaprtih čebelnjakih **odstranimo vrata** in jih **nadomestimo s penasto gumo**.
- Strehe nakladnih panjev **obtežimo s kamni**.
- **Stojišča oz. čebelnjak obiščemo** po potrebi, zagotovo pa **po vsakem večjem neugodnem vremenskem pojavu** (snežni metež, močnejši veter, neurje z dežjem...).
- Na žrela panjev **namestimo zapore**, ki preprečujejo dostop glodavcem in vznemirjanje čebel.
- V čebelnjakih **nastavimo deratizacijska sredstva**.
- Po potrebi **postavimo el. pastirja** in skrbimo, da je baterija vedno polna.
- Čebel **NE vznemirjamo** po nepotrebem.
- Panjev **NE odevamo**.
- S panjev in žrel **NE odstranjujemo** zapadlega snega.

Prispevek je lektoriral avtor sam. *Uredništvo*

Veterinarski nasveti za januar

Borut Preinfalk

- Edini poseg v čebeljo družino v tem mesecu je zimsko zatiranje varoj, če ga niste izvedli že novembra ali decembra.
- Zimsko zatiranje varoj izvajate pri vseh družinah hkrati, kadar je zunanja temperatura približno +5 °C.
- Uporabite samo registrirana ali dovoljena sredstva (Perizin ali oksalno oz. mlečno kislino), in to na način, kot ga predpisuje veterinarska stroka.
- Približno tri tedne po zatiranju preštejete odpadle varoje. Če jih odpade več kot 500, morate o tem obvestiti veterinarja NVI.
- **Rezultate celoletnega zatiranja varoj iz Čebelarkega dnevnika prepisete na obrazec št. 6, ki ste ga prejeli junija 2009 skupaj z zdravili. Izpolnjen obrazec pošljite do 1. februarja 2010 na sedež območnega veterinarja NVI.**

dr. vet. med., VF – NVI, OE Ljubljana

Nacionalni veterinarski inštitut Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani:

Enota Murska Sobota, tel.: 02/534 82 19

Enota Maribor, tel.: 02/252 41 28

Enota Celje, tel.: 03/541 94 53

Enota Ljubljana, tel.: 01/283 40 97

Enota Kranj, tel.: 04/277 06 20

Enota Novo mesto, tel.: 07/332 44 88

Enota Nova Gorica, tel.: 05/734 14 97

Enota Nova Gorica, tel.: 05/300 20 02

**BJELOVARSKI SEJEM d.o.o., HRVAŠKA ČEBELARSKA ZVEZA in
ČEBELARSKA ZVEZA BBŽ**

Vas vabi na

6. MEDNARODNI ČEBELARSKI SEJEM
6. in 7. februarja 2010. • SEJEMSKI PROSTOR GUDOVAC

Na Sejemskem prostoru Gudovac v Bjelovarju v organizaciji Bjelovarskega sejma d.o.o., Hrvatske čebelarke zveze in Čebelarke zveze Bjelovarsko-bilogorske županije, bo 6. in 7. februarja 2010 potekal 6. mednarodni čebelarski sejem.

Sejem bo potekal v treh delih:

1. razstava in prodaja medu ter ostalih čebeljih pridelkov, 2. razstava in prodaja čebelarke opreme ter, 3. izobraževalni del.

Tema sejma - APITERAPIJA.

www.bj-sajam.hr

Tel: +385 (0)43/238-840 • Fax: +385 (0)43/238-841 • E-mail: marketing@bj-sajam.hr i bj-sajammarketing@gmail.com

Milan Meglič

Zatiranje varoj in matični izolator

V zvezi s člankom Marjana Debelaka »Zatiranje varoj in matični izolator«, ki je bil objavljen v SČ, št. 11, november 2009, dodajam še nekaj informacij.

Uničenje varoj na biološki način je zanimiva tema, s katero so se znanstveniki in čebelarji ukvarjali predvsem v začetnem obdobju vdora varoj v Evropo. Tako sta na primer E. Rademacher in E. Geiseler v knjigi »Die Varoatoze der Bienen«, 1986, natančno opisala metodo zapiranja matice na lovilne sate. Tak način odstranjevanja varoj je bil slovenskim čebelarjem kot zanimivost predstavljen v okviru usposabljanja, ki ga je o varozi čebel v letih 2005–2007 pripravljala ČZS.

V knjigi K. Jenterja »Varroa jetzt biologisch im Griff«, 1987 (zlata medalja Apimondia 1987), so poleg metode zapiranja matice na lovilne sate opisane še metode biološkega obvladovanja varoj ob sani-

ranju slabičev in oblikovanju umetnih rojev – ome-tencev ter ob jesenskem krmljenju čebel, vse pa so prikazane tudi grafično.

Dandanes teh metod v praksi skoraj ne uporablamo več, verjetno tudi zaradi tega, ker so zapletene in zamudne. Nasprotno pa vse pomembnejši postajajo preprosti biotehnični ukrepi, kot so izrezovanje pokrite trotovske zalege, odvzemanje čebelje zalege in prekinitev zaleganja, saj je na te načine mogoče iz gospodarskih družin odstraniti precej varoj, ne da bi bila zaradi tega količina pridelanega medu manjša. Poleg tega je pri ekološkem čebelarjenju dovoljena tudi uporaba nekaterih veterinarskih sredstev (40. člen Pravilnika o ekološkem čebelarjenju, Ur. l. RS, št. 31/2001), kot so mravljinčna, mlečna, očetna in oksalna kislina ter mentol, timol, ekvaliptovo olje in kafr, ki ob pravilni uporabi ne puščajó ostankov v medu. ■

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE

☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81

GSM 051 614 683

www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

-PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV

- CEDILA
- KADILNIKI
- ZAŠČITNA OPREMA
- PANJI IN OPREMA
- SATNICE
- OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

STEKLENA, PLASTIČNA, KARTONSKA, DARILNA EMBALAŽA, POKROVČKI

Kje smo
AC Ljubljana-N. Gorica, izvoz Selo Obrtna cona Pod Batujami

-TOČILA

- OMETALNIKI
- STROJ ZA ODKRIVANJE SATOV
- KOMBINIRANA POSODA ZA ODPIRANJE SATOV IN KUHANJE VOŠČIN
- ČRPALKE
- MLIN ZA SLADKOR
- POSODE ZA MED...

MEŠALNIK ZA KREMNI MED

- vrtanje ročice
- vrtenje posode
- odstranljiva posoda
- možnost uporabe več posod

mešanje:
-kremnega medu
-medu z različnimi dodatki

AKCIJA PANJI!

AŽ 10S 98,00 €
AŽ 10S 3E 133,00 €
LR standard 69,50 €
OKVIRJI AŽ, LR, LIPOV LES: nezbiti 0,49 €
zbiti, lepljeni 0,66 €

ODKUPUJEMO VOSEK

AKCIJA

TOČILO SAMOOBRAČALNO 6S, MOTORNO, Z AVTOMATIKO:

- PROFESIONAL 1.820,00 €
- AMATER 1.540,00 €

URNIK:
pon-pet 8-16 h
sob 8-12 h

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

Po naročilu izdelava kontejnerjev in nadgradnja kamionov za prevoz čebel.

SLOVENSKA KAKOVOST

Akcije veljajo do razprodaje zalog.

Obstojnost panjskih poslikav

Vprašanje:

Čebelarka, sicer članica ČZS, sprašuje, kako in s kakšno vrsto barve poslikati pročelja novih panjev. Na panjih bi rada naslikala panjske končnice, zato želi, da bi bila barva obstojna. Poleg tega tudi sprašuje, s kakšnimi premazi zaščititi obstoječe, starejše panjske končnice. Zanima jo ali pri tem pomaga tudi premaz z voskom. Za strokovni odgovor smo prosili go. Jano Svoltjšak iz podjetja Belinka Belles, d. o. o.

Odgovor:

Kakor vemo, notranjosti panjev načelno ne premazujemo oziroma je ne zaščitimo s premazi. Vsekakor pa je pred vremenskimi vplivi treba zavarovati panjske končnice. Premaz, s katerim premažemo končnice, ne sme vsebovati snovi, ki bi lahko kakor koli škodovala čebelarjem in čebelji zalegi. Zato za takšno premazovanje niso primerni izdelki, ki vsebujejo biocide ali dodatke, ki so lahko nevarni za čebele.

Za premazovanje končnic in njihovo poslikavo je primerna vodna akrilna pokrivna barva »aqua email« v različnih barvnih tonih, ob poprejšnji uporabi »aqua email« temelja za les. Kadar pa želimo ohraniti vidno strukturo lesa in površino samo obarvati, uporabimo vodno akrilno lazuro »interier«. Čeprav izdelki nimajo posebnega certifikata za tovrstno uporabo, ne vsebujejo nobene snovi, ki bi onemogočala njihovo uporabo za ta namen. S pridom jih uporablja kar nekaj čebelarjev.

Pred nanašanjem »aqua emaila« na površino mora biti les primerno suh in dobro obdelan. Za dobro vremensko zaščito in lep videz površino najprej premažemo z »aqua email« temeljem za les, ki bo

površino unificiral, omogočil dober oprijem naslednjih premazov in zaradi belega barvnega tona tudi naredil primerno za nadaljnje premazovanje. Za kakovostno zaščito je treba pred poslikavami, ki imajo navadno le dekorativni učinek, celotno površino panjske končnice premazati tudi z dvema slojema pokrivne barve »aqua email« v izbranem barvnem tonu. Na tako pripravljeno podlago naredimo poslikavo z »aqua email« pokrivno barvo.

Če želimo, da se na končnicah vidi struktura lesa, jih premažemo z »interierjem«. Čeprav je izdelek po nekaterih svojih lastnostih bolj prirejen za zaščito lesa v notranjosti stavb, je njegova sestava primerna tudi za zaščito končnic. Vendar je treba »interier« v tem primeru nanašati v treh slojih in ne v dveh, kot piše na embalaži – za običajno uporabo v prostorih. Na tako premazano površino lahko po osušitvi naredimo poslikavo z »aqua email« pokrivno barvo.

Če želimo barvo na panjskih končnicah le obnoviti, je treba pred nanašanjem zgoraj naštetih izdelkov površino najprej primerno pripraviti. Tako je treba površino očistiti vseh ostankov nečistoč, voskov, maščob, cvetnega prahu, medu ... Zato priporočam najprej odmastitev površin (najbolje je, da površine dobro umijemo z vodo, ki ji dodamo nekaj detergenta, pozneje pa jih še zbršemo s krpo, omočeno v nitrrozredčilo) in dobro brušenje. Tako bomo s površine odstranili vse nečistoče in slabo oprijeti stari premaz, obnovitveni premaz pa se bo res dobro oprijel površine. Postopek premazovanja je nato enak zgoraj opisanemu.

V nekaterih trgovinah, kjer prodajajo vodne lazure, za zaščito končnic in čebelnjakov pogosto svetujejo uporabo vodne lazure »exterier«, ki je namenjena zaščiti lesa zunaj stavb. Izdelek vsebuje konzervans filma, ki bi lahko škodoval čebelarjem, zato ni primeren za zaščito končnic.

Številni premazi, ki vsebujejo voske, niso primerni za zaščito končnic, saj različni dodatki, ki so tudi v premazu, čebelarjem lahko škodujejo. Na trgu pa je moč dobiti tudi voske, ki površino naredijo vodoodbojno, vendar lesa ne zaščitijo pred škodljivimi UV-žarki. Tudi voski lahko vsebujejo za čebele škodljive snovi. Zato se morate pred uporabo takšnih izdelkov posvetovati s proizvajalcem izbranega premaza, ki naj svetuje, kako pripraviti površino, kako nanašati premaze, seveda pa naj tudi potrdi, da izdelek ni škodljiv za čebele.

Bralce vabimo, da nam na naslov uredništva pošljejo svoja vprašanja iz področja čebelarstva, za katera bomo poiskali odgovor.

Uredništvo

Foto: MB

* Imena omenjenih izdelkov veljajo le za program tovarne Belinka.

Čebelarški muzej Krapje – Čebelarstvo Tigeli

Ob obisku Čebelarstva Tigeli si lahko ogledate čebelnjak, ki izvira iz konca 19. stoletja in je skupaj z ohranjenim orodjem nema priča naše izjemne in bogate kulturne dediščine. Vsi eksponati v čebelnjaku so bili v preteklosti last drugih čebelarjev, ki so prenehali čebelariti, vendar so želeli ohraniti čebelarstvo, kakršno je bilo nekoč.

Čebelnjak je osmerokotne oblike, izdelan po paviljonskem načrtu s strešno lino za zračenje in svetlobo. V njem je 84 panjev sistema Neiser. Teh panjev že desetletja ne uporabljajo več, marsikateri čebelar pa jih sploh ne pozna.

V čebelnjaku si lahko ogledate točila za med različnih izvedb, ročne kadilnike, stiskalnice za vosek, več kot 300 let star panj, izdolben v duplo, model za izdelovanje satnic, različno literaturo o čebelarstvu in veliko drugih zanimivih čebelarskih pripomočkov ...

V prenovljenem učnem čebelnjaku so na ogled tudi posamezni izvodi Slovenskega čebelarja – najstarejši sega v leto 1922. V delu čebelnjaka je zastekljen prostor, skozi katerega lahko obiskovalci v poletnih mesecih opazujejo čebelarja pri delu s čebelami.

Med sprehodom po okolici lahko opazujete različni vrt, zasajen z medovitimi rastlinami, posedite v senci pod brajdami in poskusite nekaj medenih dobrot. Po končanem ogledu lahko tudi kupite številne čebelje pridelke našega čebelarstva. 50 čebeljih družin pridelava več vrst medu. Med našimi izdelki so tudi različne vrste medenih likerjev, med z dodatki,

Foto: Jožef Tigeli

propolis ter različne oblike sveč in okraskov iz čebeljega voska. Na voljo so tudi izdelki v poslikani embalaži, ki so primerno darilo za različne priložnosti.

Za šole in vrtnice organiziramo tudi naravoslovne dneve, program pa je prilagojen starosti otrok. Ob razlagi in sodelovanju se otroci seznanijo s čebelarstvom in življenjem čebelje družine, pomembnostjo medu v vsakdanji prehrani, spoznajo pa tudi pomembnost naravne in kulturne dediščine.

Čebelarški muzej je izročilo preteklosti, je ogledalo življenja pridnega, vztrajnega in skromnega prleškega človeka. Poglej, povej in verjemi, da je sožitje naša prihodnost. Vračaj se in postoj, dragi obiskovalec!

Jožef Tigeli

OBLETNICE

Ob 90-letnici organiziranega čebelarstva na Kočevskem

Kočevski čebelarke in čebelarji smo ob 90-letnici organiziranega čebelarstva na Kočevskem v Likovnem salonu v Kočevju pripravili zanimivo razstavo čebelarske opreme in čebelarskega orodja. Razstavo smo popestrili z odličji čebelarjev in s fotografijami, ki so nastale v okviru projekta Čebela – medovite rastline – čebelar. Med njimi so bile razstavljene tudi tri, ki so leta 2008 prejele nagrado ČZ Slovenije.

Ob občinskem prazniku Občine Kočevje so v četrtek, 24. septembra 2009, razstavo odprli kočevski župan g. Janko Veber ter najstarejša čebelarka in najstarejši čebelar ČD Kočevje, ga. Ana Majerle

in g. Tone Šercer. Odprtje razstave so popestrili pevci MPZ Svoboda iz Kočevja. Prireditev je odlično povezovala gdč. Laura Poplašen. Po tem dogodku smo se čebelarji in gostje preselili v gostišče Marof, kjer je tajnik ČZS g. Anton Tomec podelil društvu ob visokem jubileju zlato odličje Antona Janše. Ob tej priložnosti so nam čestitali in podarili simbolična darila tudi predsedniki sosednjih ČD (Črnomelj, Ribnica, Trebnje, Velike Lašče) ter predstavnika ČD Novo mesto in Dolenjsko-belokranjske čebelarske zveze P. P. Glavar. ČD Kočevje je nato Občini Kočevje v zahvalo za njen prispevek in dolgotrajno po-

Predsednik ČD Kočevje Stanko Knežič prevzema zlato priznanje Občine Kočevje.

moč društvu podarilo največjo skulpturo medveda. Manjša medveda je podarilo tudi ČZS in Regijski čebelarji zvezi P. P. Glavarja, številnim drugim pa pisna priznanja. Kočevski čebelarji so odličja Antona Janše prejeli že na svojem občnem zboru.

V petek, 25. septembra, je na povabilo kočevskih čebelarjev ob njihovem jubileju dr. Peter Kapš v Šeškovem domu predaval o dobrodejnosti medu za zdravje človekovega organizma. Ob tej priložnosti je priznani strokovnjak udeležencem podaril več svojih knjig.

Lukovški čebelarji praznovali 90 let društvenega delovanja

Začelo se je leta 1919 v takratni gostilni pri Slaparju, danes zgledno urejeni zasebni stanovanjski stavbi, katere lastnik je prijazno dovolil, da poleg spominske plošče Franu Milčinskemu svojo spominsko ploščo odkrijemo tudi lukovški čebelarji.

»V tej hiši je bil ustanovni shod čebelarjev za brdski sodni okraj – Lukovica – Moravče – Domžale – Dob – Radomlje – Dol pri Ljubljani.« Ta napis na plošči pove, da je Lukovica rojstni kraj oz. zibelka vseh okoliških čebelarskih društev, saj so se takratnega zbora udeležili čebelarji vseh omenjenih občin.

Častitljivih 90 let smo z odkritjem spominske plošče zaznamovali septembra 2009. Za prijetno razpoloženje so poskrbeli Ljudski pevci iz Blagovice, o dogodkih in mejnikih v teh devetih desetletjih je spregovoril predsednik ČD Lukovica g. Ljubomir Samotorčan, pozdrave in dobre želje pa so zaželeli tudi praporščaki in predsedniki prijateljskih čebelarskih društev. Ob tej priložnosti je ČZS društvo za posebne zasluge za razvoj slovenskega čebelarstva odlikovala z najvišjim čebelarskim odličjem, odličjem A.J. I. stopnje. Z odličji A.J. III. in II. stopnje pa se je društvo oddolžilo svojim marljivim članom.

Razstava s pokušino kočevskega medu, medenega peciva, medenega likerja in medice je bila odprta od 24. septembra do 3. oktobra 2009. Ogleдали so si jo številni občani, in če sodimo po zapisih v knjigi vtisov, so bili med njimi nekateri navdušeni nad vsebino razstave. Čebelarji smo bili posebej veseli obiska naših najmlajših iz različnih skupin v vrtcih, učencev osnovnih šol in dijakov poklicne šole, ki so uživali v okusih kočevskega medu. Najmlajši iz vrtcev, posebej skupina Čebelice, so nas med razstavo v Likovnem salonu obiskali večkrat in se tudi najdlje zadržali na pokušini različnih medov naših čebelarjev.

Vrhunec praznovanja je bil v ponedeljek, 5. oktobra 2009, ko je župan Kočevja Janko Veber kočevskim čebelarjem v Šeškovem domu izročil najvišje občinsko priznanje – zlato priznanje Občine Kočevje.

Praznovanje ob 90-letnici organiziranega čebelarstva na Kočevskem smo sklenili z biltenom, v katerem je med drugim objavljen ponatis zgodovinskega besedila o organizaciji prvega čebelarskega predavanja – to je bilo 6. julija leta 1919 v Predgradu. Poleg tega je v biltenu še marsikaj zanimivega, med drugim predstavitev več kot sto čebelnjakov in njihovih lastnikov, ki so naseljeni z najkristnejšo oprashaalko narave, našo avtohtono kranjsko sivko.

Branko Obranič

Foto: MB

čjem A.J. I. stopnje. Z odličji A.J. III. in II. stopnje pa se je društvo oddolžilo svojim marljivim članom.

Prijetno toplo sobotno popoldne se je prevažalo v poznopoletni večer, ki je kar vabil pod kozolec gostilne Bevc, kjer smo se prepustili razvajanju Dušanove kuhinje, z veseljem pa smo pritegnili tudi našim Ljudskim pevcom.

*Ljubomir Samotorčan,
predsednik ČD Lukovica*

Dejavni belokranjski čebelarji I. del

Leto 2009 je bilo za Čebelarstvo zvezo Bele krajine in njeno članstvo zelo uspešno. Belokranjci smo sicer skromni, zato o svojih uspehih nismo veliko pisali, smo pa toliko več delali. V minulem letu smo se z dvema projektoma prijavi na dva razpisa in na obeh smo bili uspešni. Tako je bil v okviru Programa finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma najprej potrjen naš projekt »**Čebele kot nosilec biotske raznovrstnosti**«. Pa pogledjmo na kratko, za kaj gre.

Zaradi intenzivne kmetijske pridelave, pri kateri kmetje uporabljajo zaščitna oz. fitofarmacevtska sredstva, je naša kranjska čebela dandanes zelo ogrožena. Ko čebele obiskujejo cvetove, na katerih nabirajo medicino in cvetni prah, pridejo v stik tudi s strupenimi kemikalijami, ki jih pri svoji pridelavi uporabljajo kmetje, te pa povzročijo njihovo odmrtnje. Prav zaradi vsakoletnih zastrupitev čebel s pesticidi se med mladimi zmanjšuje zanimanje za čebelarstvo. Stari čebelarji umirajo, mladih pa ni dovolj, da bi zapolnili vrzeli v čebelarskih vrstah. Čebelnjaki, okoli katerih je nekdanj šumelo in vrvelo od čebel, ostajajo prazni in zapuščeni, zato so kulturne rastline slabše oprašene in zaradi tega je manjši pridelek kmetov, še posebej sadjarjev, manjša pa je tudi biotska raznovrstnost v naravi. To je bila podlaga našega projekta, ki smo ga predstavili kot nadgradnjo projekta »Belokranjska čebelarstva učna pot« in ki smo ga v sodelovanju s Krajskim parkom Kolpa uspešno končali konec poletja leta 2008.

Odločili smo se, da bo ta projekt dopolnil čebelarstvo učno pot z vsebinami iz sadjarstva in z označitvijo medovitih rastlin, ter si zadali, da bomo

V začetku februarja 2009 je Vlado Auguštin, predsednik Čebelarstvo zveze Bele krajine in vodja projekta, predstavil naš projekt na srečanju prejemnikov donacija.

skušali čebelarstvo in sadjarstvo čim bolj približati prebivalcem in obiskovalcem Krajskega parka Kolpa in tudi širše.

Takoj spomladi smo skupaj z belokranjskimi sadjarji zavihali rokave in zasadili sadovnjak, v katerem naj bi obiskovalci spoznali sadne vrste in jagodičevje, ki so odporni proti boleznim. S tem vzorčnim sadovnjakom želimo dokazati, da je sodelovanje med panogama v obojestransko korist mogoče in celo nujno. Pravzaprav je bil to prvi velik uspeh, saj smo na »isto barko« vkrkali tako sadjarje kot čebelarje.

Ker brez znanja ne gre, smo pripravili tudi več predavanj o čebelarstvu in sadjarstvu. Na vseh predavanjih je bila udeležba zelo dobra. Širši javnosti smo obe panogi predstavili tudi z razstavami in degustacijami pridelkov.

V okviru projekta smo pri osnovni šoli v Vinici odprli nov šolski čebelnjak ter za krožkarje priskrbeli tudi vso potrebno opremo, saj želimo že pri mladini spodbuditi zanimanje za čebelarstvo.

Projekt je vzbudil veliko zanimanja za ohranjanje kranjske čebele tudi med sadjarji, saj smo jih poučili, kako, kdaj in s kakšnimi sredstvi lahko brez škode za čebele varujejo svoje sadovnjake.

Iz pridobljenih sredstev smo kupili tudi vso potrebno opremo za izvajanje izobraževanj, tako da se nam je posledaj ne bo več treba izposojati.

V okviru projekta nas zdaj čakata še označitev nekaterih redkih divje rastočih travniških medovitih rastlin ter spodbujanje kmetov k taki košnji travnikov, da bo omogočen tudi obstoj teh rastlin oziroma da bo ohranjena njihova biotska raznovrstnost.

Stane Plut

V zimskem času smo skupaj s sadjarji pripravili kar nekaj dobro obiskanih degustacij medu in sadja.

Ocenjevanje medu v Mariboru

Čebelarstva zveza društev Maribor je po letu dni premora znova izvedla ocenjevanje medov. Komisija za prevzem vzorcev je skupaj prejela 62 vzorcev, od tega 12 vzorcev akacijevega medu, 20 vzorcev cvetličnega medu, 12 vzorcev gozdnega medu, 10 vzorcev kostanjevega medu, štiri vzorce lipovega medu in štiri vzorce hojevega medu.

Meritve električne prevodnosti in vsebnosti vode so izvedli pregledniki za med, senzorično ocenjevanje pa je v skladu s Pravilnikom o ocenjevanju medu opravila petčlanska komisija pod vodstvom dr. Terezije Golob.

Komisija je vzorcu akacijevega medu, ki je dosegel oceno 30,68 točke in so ga pridelale čebele čebelarja Tomaža Šauperla iz Maribora, podelila naziv »šampion«. »Prvak cvetličnega medu« je z oceno 29,83 točke postal med, ki ga je pridelala čebelarka Ruža Slanič iz Maribora. Pri tej vrsti medov je bilo namreč ocenjenih več kot 15 vzorcev, kolikor jih je po Pravilniku pogoj za podelitev priznanja »prvak sorte«. Skupaj je bilo podeljenih še 19 zlatih, 29 srebrnih in 7 bronastih medalj, 5 vzorcev pa je, žal, ostalo brez odličij.

Podeljena odličja so realen prikaz letošnjih razmer v naravi, število oddanih vzorcev pa je bilo premajhno, saj je en vzorec povprečno oddal samo vsak deseti čebelar z našega območja, tretjina dru-

štev, ki so vključena v ČZD Maribor, pa sploh ni sodelovala na ocenjevanju.

Čebelarji se moramo zavedati, da bomo samo s stalno primerjavo našega medu in izdelkov iz medu pri uporabnikih dosegli zaupanje v našo kakovost, torej v to, da so iz narave ob pomoči naših čebel in našega dela dobili najboljše, kar je mogoče.

Ocenjevalna komisija je bila soglasna glede potrebnih sprememb Pravilnika o ocenjevanju medu, in sicer tako, da bi bila povprečna ocena vseh ocenjalcev tudi skupna ocena, saj vsebnost vode in opremljenost kozarca nista predmet ocenjevanja medu.

Dobitnik »šampiona« Tomaž Šauperl, ki se s čebelarstvom ukvarja šele nekaj let, je povedal, da je imel čebele na paši v Prekmurju ter da je priznanje zanj tako nagrada za minulo delo kot usmeritev za delo v prihodnje, svojim kupcem pa bo z njim dokazal, da mu lahko zaupajo.

Dobitnica priznanja »prvak sorte« Ruža Slanič je povedala, da je bil njen med iztočen že 19. aprila, ko sta na območju Miklavža cveteli samo divja in domača češnja, iz vsakega panja pa je iztočila le en ali dva pokrita sata, saj je s cvetenjem že »grozila« oljna repica. Podelitev priznanj je bila v okviru regijskega posvetovanja ČZD Maribor 9. decembra 2009, v prostorih Betnavskega gradu.

Marjan Slanič

Čebelar Tomaž Šauperl, dobitnik šampiona

Dobitnica prvaka sorte ga. Ruža Slanič

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 70 27,

GSM: 031 893 276, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila za med.

Ponujamo plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70 in 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p.

ŠIVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,

GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

Jerajev čebelnjak

Na povabilo upokojenega mizarja in dolgoletnega čebelarja Janeza Jeraja z Loga pri Sevnici smo se čebelarji in prijatelji oktobra letos zbrali na njegovem posestvu nad Boštanjem. Razlog za srečanje je bilo uradno odprtje na novo zgrajenega čebelnjaka, ki si ga je Janez z družino in sočebelarji postavil za svoj 60. rojstni dan. Čebelnjak je na kraju, na katerem stoji, pomemben tudi zaradi vključitve v boštansko učno pot, ki poteka mimo njega, saj je postavljen v neposredni bližini značilnega naravnega rastišča azeleje pontice. V njem je prostora za več kot 30 čebeljih družin. Na pročelju panjev je opaziti tudi portret Janezovega očeta čebelarja in njegov nekdanji čebelnjak na Kompolju, od koder je tudi izviral. Stojšče čebelnjaka pomembno tudi zato, ker sta v neposredni bližini večji plantaži breskev in jablan, ki še kako potrebujejo spomladansko najpomembnejše delo čebel – to je oprasevanje.

Janez se je v uvodu zahvalil vsem, ki so prišli k njegovemu novemu čebelnjaku, in orisal potek graditve. Novo domovanje čebel je blagoslovil pri-

Foto: Janez Levstik

ljubljeni boštanski župnik Fonzi Žibret. Gostiteljeva družina je poskrbela za dobro počutje gostov, mi pa smo gospodarju in jubilanu zapeli ob spremljavi harmonike Braneta Žibreta, med drugim tudi Slakovo pesem Čebelar, ob kateri Janez ni mogel skriti solznega očesa.

Janez Levstik

Medex podaril panje ČZD Pomurja

Medex, d.d., se je ob svoji 55-letnici odločil odreči večjim sprejemom in proslavam, sredstva za ta namen pa je raje podaril za dobrodnele namene Čebelarstva zveza društev Pomurja. Tako je Medex tej zvezi podaril 72 AŽ-panjev na 10 satov. Čebelarstva zveza društev Pomurja je z veseljem sprejela donacijo Medexa. Poskrbeli bomo, da bodo panje prejele tri družine, ki že čebelarijo z manjšim številom panjev in katerih člani so izgubili delovno mesto v tovarni oblačil Mura. Pomurski čebelarji smo se odločili, da bomo panje napolnili s čebeljimi družinami ter tako delno pripomogli k premagovanju težav.

dr. Stanko Kapun

Foto: Medex

Donacijo Medexa je v imenu ČZD Pomurja sprejel Boštjan Noč, predsednik ČZS

Trgovina **ČEBELARNA**
 PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Kepic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
 torek-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-praz: zaprto

Za večje skupine izven delovnega časa po vsajšnjem dogovoru.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:
 - čebelarstvo oprema in pribor
 - med in ostale čebelje izdelke
 - darilni izdelki iz čebeljih proizvodov
 - čebelarstva literatura

Dolenjska se pripravlja na Forum o apiterapiji

Letos bo v Sloveniji pod geslom »S čebelami do zdravja« potekal Mednarodni forum o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov. Čeprav bo kongres šele konec septembra, priprave nanj intenzivno potekajo tudi v posameznih slovenskih mestih, ki bodo gostitelji kongresa, eno izmed njih pa so poleg Maribora, Bleda, Lipice in Ljubljane tudi Dolenjske Toplice.

V Dolenjskih Toplicah bo od 29. septembra do 2. oktobra 2010 potekal Festival čebelarstva z medenimi dnevi. Dogajanje bo potekalo na prireditvenem prostoru pod šotorom, ki bo postavljen na parkirišču Balnea. Tam se bodo vse dni festivala s prodajno razstavo in pokušino čebeljih pridelkov predstavljali čebelarji Dolenjske in Bele krajine. Za organizirane skupine upokojencev bomo pripravili zanimiva predavanja o vplivu medu na zdravje, govor pa bo tudi o pomenu čebelarstva. Prav tako pripravljamo program za učence osnovnih šol in dijakne srednjih šol, ki se bodo lahko udeležili delavnic o čebelarstvu. V okviru festivala bomo objavili tudi natečaj za najboljšo fotografijo čebelnjaka, pri-

Foto: KKC Dolenjske Toplice

pravili pa bomo tudi ocenjevanje, v okviru katerega bomo izbrali najboljše medeno pecivo.

V Kongresnem centru bosta potekala simpozija o kakovosti čebeljih pridelkov in ekološkem čebelarjenju. Na prireditvenem prostoru bo poskrbljeno za vse udeležence prireditve, zato vas že ob tej priložnosti vljudno vabimo, da se v čim večjem številu odzovete vabilu!

*Jože Turk, predsednik lokalnega odbora
Dolenjske Toplice*

Apiterapija – nov izziv za slovenske čebelarje!

Apiterapija je stara že tisočletja. Poznali in uporabljali so jo že stari Grki in Rimljani, saj so tedanji zdravniki in zdravilci poznali zdravilno učinkovitost čebeljih pridelkov. Z napredkom medicine in farmacije pa je bilo znanje o koristnosti čebeljih pridelkov začasno pozabljeno.

Že nekaj desetletij, predvsem v zadnjih letih, se ljudje vedno bolj zavedamo, da tudi medicina in farmacija nista vsemogočni, zato smo se počasi začeli vračati k naravi. V svojo prehrano spet vključujemo med, cvetni prah, propolis, matični mleček ... in prav apiterapija nas uči, kako si s temi pridelki ohranjamo zdravje, seveda, če jih pravilno uporabljamo vsak dan.

Čebeljim pridelkom bo njihova prava vrednost priznana tedaj, ko bo tudi stroka, torej strokovnjaki za prehrano in zdravniki, povedala svoje mnenje in svetovala ljudem, naj v svojo prehrano vključijo tudi čebelje pridelke. Seveda morajo biti ti neoporečni, saj bodo samo taki koristni za naše zdravje.

Pri apiterapiji ne smemo pozabiti niti na delo s čebelami, pri katerem se po zdajšnjem naporu in stresnem življenju sprostimo. V učinkovitost apiterapije moramo tudi verjeti. Sam zase lahko rečem, da si s čebelami in čebeljimi pridelki oz. z njihovo naravno močjo in energijo pomagam že več kot 30 let.

Čebelarji v Sloveniji smo lahko veseli in ponosni, da je v Sloveniji živel in deloval dr. Filip Terč, pionir apiterapije. Njegov rojstni dan, 30. marec, je bil razglašen za svetovni dan apiterapije. Pri ČZS deluje komisija za apiterapijo, njeni člani pa so tudi zdravniki (predsednik komisije je zdravnik in čebelar dr. Franc Grošelj) in prav to nam čebelarjem daje upanje, da se bo apiterapija razvijala naprej in v pravi smeri. Potrditev prave smeri in dobrega dela je »Mednarodni forum o apiterapiji & kakovosti čebeljih pridelkov 2010«, ki bo potekal v Sloveniji. Čebelarji, pridružite se novemu izzivu!

Tone Tome, čebelarski mojster

Izmenjava znanja na Dnevu čebelarstva

ČZS, JSSČ je v soboto, 5. decembra 2009, organizirala že tradicionalno posvetovanje o čebelarstvu. Na Dnevu čebelarstva je bil vsem navzočim predstavljen razvoj in napredek, ki ga je v minulem letu dosegel slovenski čebelarstvo. Udeležba številnih čebelarjev je dokaz, da se vsi vse bolj zavedamo vse večje prepoznavnosti čebelarstva v ponudbi slovenskega turizma.

Po uvodnem nagovoru predsednika ČZS g. Boštjana Noča in predstavitvi dozdajšnjega dela in prihodnjih načrtov g. Šivica je sledil najodmevnejši in tudi najzanimivejši del srečanja. Predstavili so se nam namreč čebelarji iz Laškega s svojo uspešno čebelarstvo potjo, ki so jo prikazali v kratkem poučnem filmu, nastalem na pobudo ČD Laško. Tudi zanimive in poučne predstavitve turističnih ponudb čebelarstva Koki in Tigeli ter čebelarstva muzeja na prostem pri čebelarstvu Gorenc v Šmarjeških Toplicah so gotovo spodbudile številne zamisli o čebelarstvu. Kot primer delovanja in razvoja čebelarstva sta bila prikazana čebelarstvo Ulz iz Av-

strije in čebelarstvo center g. Ulza s pestro turistično ponudbo. Vsi udeleženci so ob prikazanih primerih lahko pridobili koristne informacije in zamisli o morebitnem razvoju svoje čebelarstva turistične ponudbe.

Ob tej priložnosti so bili razglašeni tudi rezultati čebelarstva fotografskega natečaja in podeljena priznanja. V minulem letu se je na natečaj sicer prijavilo manjše število avtorjev kot prejšnja leta, kljub temu pa so nekatere njihove fotografije vzbudile pozornost komisije in si pridobile priznanja za najboljšo fotografijo izbrane kategorije. Po predstavitvi in uradnem delu programa so nas s svojimi lokalnimi dobrotami nadvse prijetno pogostili čebelarji iz Laškega in nas razveselili tudi z živo glasbo. Vsi udeleženci so z Dneva čebelarstva gotovo odhajali s številnimi novimi informacijami in idejami o napredku slovenskega čebelarstva turizma, brez dvoma pa so se tudi povesečili, tako da bodo prihodnje leto znova prišli.

Katja Škerjanc Jurčević, svetovalka JSSČ za ekonomiko

V kozarce za slovenski med sodi izključno slovenski med

Kozarci za slovenski med postajajo v javnosti vse bolj prepoznavni, vanje pa zdaj polni svoj med večina slovenskih čebelarjev in polnilcev. Ko sta se velikemu 900 g kozarcu pred dvema mesecema pridružila še srednji 450 g in mali 250 g kozarec, se je zelo povečala ponudba različnih oblik polnjenja, s tem pa tudi povpraševanje po kozarcih za slovenski med.

Oblika kozarca za slovenski med je zaščitena pri Uradu za intelektualno lastnino, pravico do proizvodnje in prodaje kozarca takšne oblike pa ima izključno Čebelarstva zveza Slovenije. Po Pravilniku o uporabi kozarca za slovenski med, ki ga je sprejela ČZS, mora vsak, ki želi kupiti kateri koli kozarec za slovenski med, podpisati izjavo, da je seznanjen s pogoji uporabe zaščitenega kozarca ter da bo vanj točil izključno med, pridelan v Sloveniji. Proizvodnjo in distribucijo kozarcev ter nadzor nad podpisanimi izjavami je ČZS s koncesijsko pogodbo podelila podjetju Stenko, d. o. o., to pa je s tem prevzelo tudi vse pravice in obveznosti, povezane s slovenskim kozarcem za med. Po neuradnih informacijah pa so nekateri distributerji v zadnjem času ravnali v nasprotju s Pravilnikom o kozarcu za slovenski med, saj so kozarec prodajali brez podpisa omenjene izjave. Cilj pravilnika je prav v tem, da bi kozarec za slo-

venski med uporabljali izključno za slovenski med.

ČZS bo kot nosilec modelne zaščite kozarca za slovenski med nadziral, ali kozarci zares vsebujejo med, pridelan v Sloveniji, ali jih morda uporabljajo tudi za druge namene. Kršitve uporabe kozarca za slovenski med bodo sankcionirane v skladu z določili Pravilnika o uporabi kozarca za slovenski med. Vse čebelarje pozivamo, naj nam morebitne kršitve uporabe ali neustrezne prodaje kozarca za slovenski med sporočijo po tel. št.: 040/436 513 (Katja Škerjanc Jurčević) ali na e-naslov katja.jurcevic@czs.si.

Poglaviti namen zaščite oblike kozarca za slovenski med je, da bi se ta razlikoval od drugih in da bi kupcu že na prvi pogled zagotavljal, da je v njem zagotovo v Sloveniji pridelan med. Naloga distributerjev kozarcev za slovenski med in predvsem čebelarjev je uveljavitev tega kozarca v javnosti kot tiste oblike kozarca, v kateri kupec zares lahko pričakuje izključno med, pridelan v Sloveniji. Kozarec za slovenski med je tako ne samo lično izdelan kozarec, ki privablja kupce, ampak je za vse čebelarje, ki ga uporabljajo, in njihove kupce jamstvo za najvišjo kakovost v Sloveniji pridelanega medu.

Katja Škerjanc Jurčević, svetovalka JSSČ za ekonomiko

Uradne ure Javne svetovalne službe v čebelarstvu na terenu

Namen Čebelarke zveze Slovenije, Javne svetovalne službe v čebelarstvu se je čim bolj približati čebelarjem na terenu. Tako želimo čebelarjem svetovati pri izpolnjevanju obrazcev, ki se nanašajo na čebelarstvo, pomagati pri izpolnjevanju dokumentacije za tehnično pomoč, ko bo ta na voljo, in jim nasploh svetovati na področju čebelarstva. V prihodnjih mesecih, točneje med 15. januarjem in 15. aprilom, bomo na posameznih območjih enkrat na mesec poskusno uvedli uradne ure. Kraj in čas uradnih ur bomo vsak mesec objavljali v Slovenskem čebelarju.

URADNE URE NA TERENU V JANUARJU:

Dom čebelarjev Brode, Brode 37, 4220 Škofja Loka: **18. 1. 2010**, od 14. do 18. ure – sve-

tovala vam bo specialistka za področje ekonomike ga. Katja Škerjanc Jurčević.

Čebelarški dom Ilirska Bistrica (Vencinova hiša), Levstikova ulica 8b, 6250 Ilirska Bistrica: **18. 1. 2010**, od 14. do 18. ure – svetovala vam bo specialistka za področje varne hrane ga. Nataša Lilek.

Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto, Sevno 13, 8000 Novo mesto: **18. 1. 2010**, od 14. do 18. ure – svetoval vam bo specialist za področje tehnologije čebelarjenja g. Vlado Auguštin.

Gostišče Peter Rifel, s. p., Trg 2, 2391 Prevalje: **25. 1. 2009**, od 14. do 18. ure – svetovala vam bo vodja JSSČ ga. Lidija Senič.

Med omenjenimi urami ne bo uradnih ur na stalnih lokacijah.

Lidija Senič, vodja JSSČ

Javni razpisi na področju čebelarstva

Jesen je obdobje, ko se v Evropski uniji začne novo ekonomsko oz. proračunsko leto. Zato začnejo konec oktobra različna ministrstva in agencije objavljati različne javne razpise, na podlagi katerih lahko tudi čebelarji pridobijo določena nepovratna sredstva za izboljšanje svoje dejavnosti. Vse informacije o odprtju javnih razpisov so sproti objavljene na spletni strani Čebelarke zveza Slovenije (www.czs.si).

Če imate o svojem konkretnem primeru kakršna koli dodatna vprašanja, lahko med uradnimi urami o njih povprašate Javno svetovalno službo v čebelarstvu po tel. št.: 040/436 513 (Katja Škerjanc Jurčević) ali nam jih pošljete na e-naslov: katja.jurcevic@czs.si. Z veseljem vam bomo odgovorili.

Katja Škerjanc Jurčević, svetovalka JSSČ za ekonomiko

Začetni tečaj pri ČZD Maribor

Čebelarke zveza društev Maribor organizira Začetni tečaj za čebelarje, ki se bo začel 29. januarja in bo potekal do meseca marca. Prijave na tečaj sprejemamo do 20. 1. 2010 v trgovini »Čebelarški center« in v prostorih ČZD Maribor na Streliški 150, vsako sredo od 8.00 do 16.00 in v

petek od 8.00 do 12.00, po navadni pošti ali e-pošti: zveza@czdm.si. Obrazec za prijavo je objavljen na spletni strani Čebelarke zveze Slovenije: www.czs.si. Tečaj se bo izvajal, če bo pravočasno prijavljenih vsaj 20 interesentov.

Jože Bauman, predsednik ČZDM

Potrdila za udeležence usposabljanj

Čebelarke zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu izdaja udeležencem usposabljanj o Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu ter udeležencem Tečaja za čebelarje začetnike potrdila o končanem usposabljanju. Ta potrdila čebelarji v posameznih primerih potrebujejo za opravljanje svojega dela. Če bi želeli pridobi

biti potrdila o udeležbi na preostalih usposabljanjih v minulem letu (obvladovanje varoze in specifična usposabljanja), lahko JSSČ pripravi skupni izpisek. Kontaktna oseba za izdajanje potrdil je gđc. Janja Podlesnik, tel. 01/729 61 24.

Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja

Razstava »Slovenski čebelar 110 let«

Čebelarstva zveza Slovenije je ob 110-letnici izhajanja revije Slovenski čebelar, ki smo jo praznovali oktobra 2008, in ob pomoči sredstev iz programa JSSČ pripravila pregledno razstavo. Narodna in univerzitetna knjižnica, je potrdila, da je revija Slovenski čebelar najstarejša strokovna revija pri nas, ki pod istim naslovom izhaja že 110 let. Posebna je tudi zgodovina revije, saj je hkrati tudi zgodovina slovenskega čebelarstva.

Pregled vsebine vseh letnikov revije nam je razkril marsikatero zanimivo zgodbo, ki je aktualna še dandanes. Na več panojih smo predstavili najzanimivejše utrinke iz pestre zgodovine revije. Tako se lahko prepričamo, da so čebelarji že v prvih desetletjih 20. stoletja uporabljali najrazličnejše marketinške pristope za povečanje prodaje čebeljih pridelkov ter opozarjali na varovanje narave in zaščito avtohtone kranjske

čebele. Prepričamo se lahko tudi o iznajdljivosti in drznosti uredniškega odbora, saj je v obdobju nemške okupacije med drugo svetovno vojno prav ta omogočila stalno izhajanje revije, prav tako pa tudi, da so strokovnjaki s področja čebelarstva že v petdesetih letih prejšnjega stoletja opozarjali na nevarnost pesticidov za čebele.

Razstavo »Slovenski čebelar 110 let« si je mogoče brezplačno izposoditi na Čebelarski zvezi Slovenije, saj je pripravljena na desetih zložljivih panojih, zato je selitev preprosta. Za vaše čebelarsko društvo je potujoča razstava lahko zanimiva popestritev različnih društvenih prireditev (praznovanje okroglih jubilejev, medeni dan, sejem

ipd.)! Prijave za izposojilo zbira g. Marko Borko (01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si).

Usposabljanja na podlagi »Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu« v letu 2010

Čebelarju medu pred prodajo le tega ni treba dati v analizo, mora pa zagotavljati učinkovit notranji nadzor. Vsi čebelarji, ki pridelajo več medu, kot ga porabijo sami, morajo imeti vzpostavljen notranji nadzor na podlagi sistema HACCP. Gre za preventivni sistem, ki zmanjšuje možnost napak na vseh stopnjah pridelave, predelave in distribucije živil. Takšno usposabljanje je najpreprostejše, pa tudi najcenejši način, da čebelar pridobi potrebno znanje, informacije in obrazce za vzpostavitev učinkovitega notranjega nadzora.

Glede na dozdajšnja usposabljanja na podlagi »Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu« jih bomo v letu 2010 izvedli predvsem na tistih območjih, za katera smo ugotovili, da jih do zdaj ni bilo veliko. Ob tej priložnosti pozivamo društva, da glede na spodnji seznam in po predhodnem dogovoru z g. Markom Borkom po tel.: 01/729 61 14 ali marko.borko@czs.si organizirajo predavanja na svojem območju.

Predvideno število usposabljanj na posameznem območju v letu 2010

Območje	Št. usposabljanj
Gorenjska	6
Pomurje	4
Podravje	3
Posavje	3
Koroška	3
Primorska	2
Dolenjska	2
Ljubljana z okolico	2
Notranjska	2
Celjsko	1
Zasavje	1
Obalno-kraško	1

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Okrogla miza o panjskih sistemih

ČZS in JSSČ bosta v četrtek, 4. februarja 2010, ob 16. uri, na Fakulteti za kmetijstvo in biosistemske vede, Pivola 8, Hoče (vila Pohorski dvor), pripravila okroglo mizo o panjskih sistemih. Na njej bomo predstavili delo, prednosti in pomanjkljivosti panjskih sistemov, s katerimi čebelarimo v Sloveniji. Okrogle mize so bodo udeležili tudi predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Kmetijskega inštituta Slovenije in Nacionalnega veterinarskega inštituta Vabljeni! *Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ za tehnologijo*

Poročanje o količini uporabljenih prelepk in količini »SMGO«

Čebelarje, ki ste se vključili v pridelavo in trženje »Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo« (SMGO) in ste pri ČZS prevzeli prelepke SMGO ponovno opozarjamo, da morate v skladu z določili Pravilnika o SMGO (Ur. l. RS št. 46/2009) do 31. 12. 2009 ČZS pisno poročati o skupni količini Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo, ki ste ga v letu 2009 oddali v promet ter o skupnem številu uporabljenih prelepk SMGO.

Za namen poročanja naj vam služi obrazec »evidenca o polnjenju medu v maloprodajno embalažo in porabi prelepk SMGO za leto 2009«. Obrazec SMGO št. 5/09 najdete v brošuri Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo – avgust 2009, ki vam je bila izročena.

Čebelarstva zveza Slovenije je na osnovi vaših podatkov dolžna Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano poslati skupno poročilo o količini Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo ter o skupnem številu uporabljenih prelepk SMGO za leto 2009.

Posredovanje navedenih podatkov Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je izključno namenjeno spremljanju delovanja sheme kakovosti »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« in nima nobene povezave z obdavčitvijo čebelarjev, kar ustrezno ureja Zakon o dohodnini – ZDoh-2 (Ur. l. RS št. 117/08, 10/08, 78/08, 125/08 in 20/09).

Anton Tomec, tajnik ČZS

Članarina za leto 2010

Upravni odbor ČZS je na svoji 8. redni seji, 5. novembra 2009, sprejel sklep o članarini ČZS za leto 2010. Enotna članarina ČZS za leto 2010 je 36 EUR na člana.

Znižana članarina za člane, ki so dopolnili 80 let starosti, ter čebelarje invalide I. stopnje bo 20 EUR, znižana članarina za učence, dijake in študente bo 15 EUR, članarina za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) pa 10 EUR.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarskih društev prosimo, da najpozneje do konca januarja 2010 zberejo članarino in jo nakažejo na transakcijski račun ČZS, št. 02300-0013332083. V okence Sklic na št. obvezno vpišite šestmestno šifro vašega društva.

Naročnina na revijo Slovenski čebelar v letu 2010 je 45 EUR za Slovenijo in 50 EUR za tujino. Cena posameznega izvoda je 4 EUR za člane in 7 EUR za nečlane.

Blagajnikom in vodstvom čebelarskih društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

Na podlagi sklepa UO ČZS pripada čebelarskemu društvu za vsakega novega člana ob plačilu članarine za ČZS nagrada v višini 21 EUR. Društva torej za nove člane v letu 2010 nakažejo ČZS 15 EUR, razliko do enotne članarine v višini 21 EUR pa obdržijo kot nagrado. Tako želimo v našo organizacijo privabiti čim več članov.

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko s.p.

Sužid 41, 5222 Kobarid

031 870 709, 05 388 5856

info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

prodaja

- **Šablon** za istočasno zbijanje in žičenje satnikov (AŽ, LR, DB) (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009)
- **Satnikov** AŽ, LR, DB; lahko tudi zbitih in žičenih
- **Družin** na AŽ, LR, DB, Cander
- **Matic** iz Triglavskega narodnega parka
- **Lipovega medu**

Čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 5% popust pri nakupu nad 42 EUR!

Urník usposabljanj

ČZS nadaljuje svoj program usposabljanja čelobarjev. Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čelobarjem. Iz objektivnih razlogov je lahko urnik naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
7. jan.	17.00	Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic	Janez Kropivšek	KGZS Zavod MS	g. Bratinščak 041/494 190
7. jan.	17.00	Trženje in ekonomika prodaje čebeljih pridelkov	Maks Vrečko	Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto	ga. Lisec 07/393 47 34
8. jan.	16.00	Ekonomika pridelave in predelave čebeljih pridelkov	Milan Meglič	Radenci, Čebelarski dom	g. Bratinščak 041/494 190
8. jan.	17.00	Pridobivanje in predelava voska	Severin Golmajer	Hram na Pleterskem hribu, Šentjernej	g. Rabzelj 031/876 044
10. jan.	9.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Veržej, Zavod Marianum	g. Bratinščak 041/494 190
11. jan.	17.00	Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo	Janez Kropivšek	Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto	g. Kobe 041/940 606
13. jan.	18.00	Apiterapija	Franc Grošel in Tone Tome	Škocjan 33e, Koper	g. Kozlovič 041/778 223
14. jan.	18.00	Ekološko čelobarjenje	Milan Meglič	Zadružni dom Podpeč-Jezero, Jezero 21, 1352 Preserje	g. Celec 041/638 517
15. jan.	16.00	Čebelji pridelki – tehnološka razsežnost, rezultat dejavnosti	Stane Plut	Šmarje pri Jelšah, Čebelarski dom	g. Pušnik 031/518 411
15. jan.	16.00	Ekonomika pridelave in predelave čebeljih pridelkov	Milan Meglič	OŠ Ivan Cankar Ljutomer	g. Bratinščak 041/494 190
15. jan.	17.00	Pridobivanje in predelava voska	Severin Golmajer	Povir 52a, Povir	g. Atelšek 041/649 142
17. jan.	9.00	Tehnološke novosti na Apimondiji 2009	Vlado Auguštin	Črnomelj, Obrtni dom	g. Auguštin 040/436 516
20. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čelobarstvu	Tomaž Samec	Krajevna hiša Zgornja Velka	g. Petek 031/564 327
20. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čelobarstvu	Nataša Lilek	Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto	ga. Lisec 07/393 47 34
23. jan.	9.00	Tehnologija čelobarjenja z listovnim panjem in njegovimi prostorninskimi izpeljankami	Franc Panker	Rogaška slatina, Kulturni dom	g. Janžek 031 608 879
27. jan.	18.00	Apiterapija	Franc Grošel in Tone Tome	Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto	g. Kobe 041/940 606
28. jan.	17.00	Čebelarski turizem	Franc Šivic	Srednja gostinska in turistična šola Radovljica	g. Luznar 041/948 077
30. jan.	17.00	Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic	Franc Panker	Dolga vas, Vaški dom	g. Časar 041/471 088
3. feb.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čelobarstvu	Nataša Lilek	Čopova Rojstna hiša, Žirovnica	g. Dolžan 040/201 929
4. feb.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čelobarstvu	Nataša Lilek	Čebelarski dom Brode	g. Novak 041 590 166
4. feb.	17.00	Čebelarski turizem	Franc Šivic	Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto	g. Kobe 041/940 606
4. feb.	17.00	Sadjarstvo in čelobarstvo	Janez Gačnik	Šmarje pri Jelšah, Čebelarski dom	g. Pušnik 031/518 411
4. feb.	18.00	Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic	Boštjan Noč	ČC Slovenska vas pri Pivki	g. Jenček 031/369 102
Program zatiranja varoze					
9. jan.	9.00	Apitehnični ukrepi	Milan Meglič, Lidija Mataž	OŠ Ivan Cankar Ljutomer	g. Bratinščak 041/494 190
14. jan.	16.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin in Borut Preinfalk	Dolenji lazi, Dom čelobarjev Ribnica	g. Škulj 041/368 115
16. jan.	9.00	Apitehnični ukrepi	Milan Meglič, Lidija Mataž	Kapca	g. Bratinščak 041/494 190
21. jan.	16.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin, Mira Jenko Rogelj	Ljudska univerza Radovljica	g. Luznar 041/948 077
28. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Milan Meglič in Borut Preinfalk	Zadružni dom Podpeč-Jezero, Jezero 21, 1352 Preserje	g. Celec 041/638 517

Odlikovanja Antona Janše

Predlogi za prejemnike

Čebelarska društva in območne čebelarske organizacije prosimo, da najpozneje do 31. januarja 2010 na naslov Čebelarske zveze Slovenije pošljejo pisne predloge za prejemnike odlikovanja Antona Janše I. stopnje v letu 2010. Pri oblikovanju predlogov upoštevajte merila veljavnega Pravilnika o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, ki ga je UO ČZS sprejel 10. marca 2006 in je objavljen na spletni strani www.czs.si. Obrazec za pripravo predloga najdete na isti spletni strani.

Praznovanje obletnic delovanja čebelarskih društev

Vse čebelarske organizacije, ki bodo v letu 2010 praznovale 50-, 70- ali 90-letnico svojega delovanja in bodo tako tudi prejemnice odlikovanja Antona Janše, prosimo, da to prav tako pisno sporočijo na naslov Čebelarske zveze Slovenije do 31. januarja 2010.

Komisija UO ČZS za odlikovanja in nagrade

MALI OGLASI

PRODAM

Čisti akacijev med, tel.: 041/990 360.

Različne medove, zamenjam akacijev med, tel.: 031/817 292.

Akacijev, cvetlični in kosta-njev med, tel.: 041/682 020.

Kostanjev in cvetlični med, cena po dogovoru, tel.: 02/758 09 81, 031/274 933.

Kakovostno domače žganje, primerno za medico ali me-deni liker, mogoča menjava za med, tel.: 07/477 82 14.

Domače žganje (jabolka, hruške), večjo količino po 4 EUR/l. Pri naročilu več kot 50 l brezplačna dostava po vsej Slo-veniji, tel.: 041/385 620.

Napravo za sublimacijo oksalne kisline s termostatom za zatiranje varoj (ugodno), tel.: 041/466 447.

Električno točilo Logar inox, odlično ohranjeno, tel.: 031/879 833.

Čebelarsko opremo, po-darim tudi večje število satnikov, tel.: 01/361 37 35.

Lipove AŽ-satnike in nekaj lovilcev rojev, tel.: 041/822 366.

Lipove AŽ-satnike, brunarice in čebelnjake, tel.: 040/238 646.

20 novih AŽ 10-satarjev in 10 novih AŽ 7-satarjev, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Avtomobilsko prikolico za 10 AŽ-panjev, 7 prašilčkov in vso pripadajočo opremo za čebelar-jenje, tel.: 041/717 081.

Zabojnik (omaro) s šestimi štiritražnimi 10 satnimi AŽ-panji (možnost pregraditve na običaj-no AŽ velikost), cena po dogovo-ru, tel.: 041/782 143.

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1936

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

STANISLAV ČUFER 1920–2009

Le nekaj dni, preden je dopolnil 89 let, nam je bolezen vzela Stanislava Čuferra iz Dobravelj v Vipavski dolini.

Bil je dolgoletni član občelarskega društva in do zadnjega dne dejaven čebelar.

Rodil se je leta 1920 v Podbrdu. Čebelarstvo ni bilo del družinske tradicije, kljub temu pa je kot komaj desetleten fantič že čebelaril s svojim prvim kranjcem. Prisluzil si ga je pri sosedu čebelarju, ki je Slavka prosil, da bi skrbel za njegove čebele, medtem ko bo on pri vojakih. Takrat je vzljubil čebele.

Med italijansko oblastjo in med vojno je vse svoje veselje do dela in svojo podjetnost usmeril v čebelarstvo, tako da je bilo čebeljnih družin čedalje več. Ob koncu druge svetovne vojne je imel že dva polna čebelnjaka, enega doma v Podbrdu, drugega pa na Grahovem ob Bači.

V obdobju, ko sta z ženo Zinko ustvarjala družino, je čebelaril z več kot 200 čebeljimi družinami v petih čebelnjakih od Mosta na Soči do Podbrda, čebelnjak pa je imel tudi v Dobraveljah na Vipavskem, kamor se je z družino preselil leta 1957.

S prirejenim tovornjakom je čebele prevažal na bližnja pasišča, v oddaljeno Liko pa jih je prevažal z vlakom. Vsa opravila pri čebelah je opravil sam. To mu je uspelo, ker je svoj službeni dopust in marsikateri dan po nočni službi na železnici namenil svojim čebelicam. Ko pa je bilo na vrsti točenje, je morala za delo poprijeti vsa družina.

Slavko je imel poseben občutek za delo pri čebelah, zato je le izjemoma uporabljal zaščito pred piki. Svoje izkušnje je rad po-

sredoval čebelarjem začetnikom in jim tudi pomagal pri njihovem delu. Vse življenje je pisal tudi dnevnik in tako je tudi vseh šestdeset lani zazimljenih čebeljnih družin opremljenih z zapiski. Za svoje delo je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Do konca življenja je redno spremljal čebelarstvo literaturo, še posebej revijo Slovenski čebelar. Navdušen je bil tudi nad akcijo sajenja lip. Žal pa smo morali njegovo lipo v spomin nanj posaditi njegovi mlajši kolegi.

ČD Ajdovščina

MARTIN ARL 1932–2009

Na pragu letošnje jeseni, ko so se čebele že pripravljale na zimski počitek, smo se 19. avgusta še zadnjič

poslovlili od čebelarja Martina Arla. Pokojni Martin je bil rojen leta 1932 na Prevaljah in že kot mlad fant je občudoval in ljubil živali, predvsem tiste najmanjše. Že v rani mladosti ga je pritegnilo čebelarjenje, saj je svojemu očetu pogosto pomagal pri čebelarških opravilih.

Resno je začel čebelariti konec sedemdesetih let, ko si je pred svojo hišo v Spodnjem Kraju na Prevaljah postavil ličen čebelnjak za 14 panjev in do konca čebelaril s tolikšnim številom čebeljnih družin.

Ker je bil po poklicu mizar, je sam izdeloval panje in drugo čebelarstvo opremo tako zase kot tudi za svoje čebelarske prijatelje. Že od začetka je bil član ČD Prevalje in ČZS. V svojem čebelnjaku je večkrat sprejel mlade čebelarje, člane čebelarskega krožka prevaljske osnovne šole, ter jim z veseljem pokazal svoje čebelarstvo. Nikoli jih ni pozabil

pogostiti s kakim kilogramom medu, da so se mladi čebelarji lahko posladkali.

Redno se je udeleževal izobraževanj ter se zanimal za napredek čebelarstva. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Čebelarji smo izgubili dobrega in zvestega prijatelja, v uteho pa nam je misel na to, kako ponosen bi bil, da sta skrb za njegove čebele zdaj prevzela njegova Davorin in Branko.

ČD Prevalje

TONE OBLAK 1944–2009

Neprijetno in globoko pretreseni smo se počutili čebelarji ČD Dolomiti Polhov Gradec, ko smo izvedeli, da

nas je zapustil dolgoletni član Tone Oblak. Vedeli smo za njegovo hudo in neozdravljivo bolezen, vendar smo še vedno upali, da jo bo Tone premagal in da bomo nadaljevali naše skupno delo pri čebelah.

Bil je vesten in marljiv čebelar, vedno pripravljen pomagati. Čebelaril je v Grajševih panjih, svoje čebele pa je pogosto prevažal po Sloveniji (Goriška brda, Prekmurje, Pohorje, Krim). Rad se je udeleževal ocenjevanj medu v Mariboru, Gornji Radgoni, Beli krajini in v Polju pri Ljubljani. Stene pred omaro z medom je krasilo veliko zlatih, srebrnih in bronastih priznanj za kakovostno pridelan med.

Kot vesten in skrben čebelar si je pridobil certifikat nacionalne kvalifikacije za poklic čebelarja. Sodeloval je pri graditvi čebelarskega doma v Polhovem Gradcu, kar dvajset let pa je bil uspešen in dosleden blagajnik društva. Za svoje požrtvovalno delo in nese-

bično pomoč je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Od Toneta smo se poslovili 4. marca 2009 na viškem pokopališču. Na njegovi zadnji poti se je zbralo veliko prijateljev, znancev in čebelarjev. Zadnje besede je v spomin nanj je v imenu društva izrekel predsednik ČD Dolomiti Janko Prebil.

Naj ti bo lahka slovenska zemlja. Naj tvoj grob in rože na njem obiše tudi kakšna čebelica. Ne bomo te pozabili, v spominu nam boš ostal kot dober prijatelj in čebelar.

*Edini, ki ostane močan nad vsem,
edini cvet, ki ne ovne,
edini val, ki se ne razbije,
edina luč, ki ne ugasne –spomin ...*

ČD Dolomiti, Polhov Gradec

SLAVKO JOGER 1931–2009

Slavko Joger je bil velik ljubitelj narave in vsega, kar je povezano z njo. Naravo je spoštoval tako, kot

je spoštoval marljive čebelice, ki so ga spremljale in obletavale vse od rane mladosti. Rodil se je 21. septembra 1931 v Borju pri Blagovici. V Čebelarsko društvo Domžale se je včlanil leta 1968.

Svoje bogato znanje je rad razdal drugim čebelarjem, vedno pa jim je bil pripravljen tudi priskočiti na pomoč. Rad se je družil z drugimi čebelarji, zato se je redno udeleževal čebelarskih predavanj. Za svoje vestno in marljivo delo je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Slavka se bomo spominjali kot poštenega in pokončnega človeka. Naj počiva v miru.

Čebelarsko društvo Domžale

ANTONIJA - TONČKA KOZINC 1960–2009

Prehitro je prenehalo biti plemenito srce Antonije Kozinc, rojene leta 1960 na Handiji.

Nižje razrede osnovne šole je obiskovala pri Sv. Antonu, osnovno šolo pa je končala na Blanci. Šolanje je nadaljevala

na brežiški gimnaziji, po maturi pa jo je pot peljala v Ljubljano, kjer je študirala zgodovino in zemljepis.

Zaposlena je bila na Osnovni šoli Blanca. Bila je mentorica številnih krožkov: planinskega, gasilskega in čebelarskega. Največ uspehov je dosegla s čebelarskim krožkom, saj so njeni učenci na državnih tekmovanjih vedno prejeli zlata priznanja.

ČD Sevnica je Antoniji za nje delo na področju čebelarstva podelila odličje Antona Janše III. stopnje. Uživala je v delu in sprehodih v naravo. Pri hiši je z veseljem obdelovala svoj vrtiček, ga zalivala in okopavala ter se vsestransko sproščala. Možu Lojzu je barvala nove kozarce in mu oblikovala etikete. Ko se je upokojila, so prijateljice prihajale na klepet in med. Kuhala jim je odlični čaj, jim postregla z domačimi medenjaki, ob slovesu pa je vsaki podarila doma izdelano voščeno svečko.

Dolgo časa se je bojevala s hudo boleznijo. Pokopali smo jo 16. septembra pri Sv. Kancjanu. Na zadnji poti smo jo pospremili številni znanci, prijatelji, planinci, gasilci, čebelarji in njeni učenci. Naj počiva v miru.

Viktor Kladnik, ČD Sevnica

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.

durch die Austria Bio
Garantie kontrollierter Betrieb

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

*Vsem kupcem se zahvaljujemo
za izkazano zaupanje
v preteklem letu.
Voščimo vam veliko zdravja,
osebne sreče
in vas vabimo v našo trgovino
tudi v letu, ki prihaja.
Naj med!*

Logar

V januarju izkoristite
**10% PREDSEZONSKI
POPUST** na vso
čebelarstvo opremo in
modele za sveče.

Dobrodošli v naši
dobro založeni
trgovini.

-10%

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00.
V januarju je trgovina
ob sobotah ZAPRTA.
31.12.09 odprto od 9.00 do 12.00
04.01. in 05.01. 2010 - ZAPRTO.

Akcija velja od 11.01. do 31.01.2010 oz. do prodaje zalog.

Popusti se med seboj ne seštevajo in ne velja kartica ugodnosti.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo po paketni pošti.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: **04 251 94 10**, e-pošta: **info@logar-trade.si**, internet: **www.logar-trade.si**

Akcija ne velja za embalažo, literaturo, vinski in darilni program.

Revija Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Naslov spletne strani ČZS: www.czs.si

Spletna stran revije: www.czs.si/slovenskicebelar.php

Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20.

Elektronska pošta: urednik Marko Borko: marko.borko@czs.si - tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si - poslovna sekretarka Barbara Dimc: barbara.dimc@czs.si - predsednik Boštjan Noč: nocb@czs.si

Tel.: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, Barbara Dimc: 041 370 409, Anton Tomec: (01) 729 61 02, Boštjan Noč: 040 436 512, uredništvo: (01) 729 61 14, Marko Borko: 051 637 204.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Katja Škerjanc Jurčević, spec. za ekonomiko: 040 436 513, katja.jurcevic@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Janja Podlesnik, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, janja.podlesnik@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Borut Preinfalk, dr. vet. med., Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., dr. med. Rodoljub Živadinović

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2009 za nečlane je 45 €, za naročnike iz tujine je 50 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 7 € za nečlane.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarstvom terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priloga za tisk in tisk: Littera Picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6600, Tiskano: 22. 12. 2009

Revija Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00

16.00-18.00

ob sobotah 9.00-12.00

APIS M&D®

Cenjene stranke obveščamo, da smo se 1. 3. 2008 preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.

AŽ-PANJI 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI
PANJ

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN, LEPLJEN,
ZBIT 0,79 €/KOS
LR - STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5-IN 7-SATNI
75 - 57,40 €, 55 - 52,20 €

- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti.
- Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C.
- Vosek odkupujemo po 3,12 eur za kilogram.
- Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €.
- Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu, v zaprtih plastičnih vrečah, od 15. 11. 2009.

GRELCI
ZA MED 179 €

KAKOVOSTNA RSF POSODA
IN TOČILA
AKCIJSKA CENA 298 €!

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ
AKCIJSKA CENA 89,60 €!

ŽICA ZA SATNIKE
250 g 4,5 €,
250 g CINK 2,2 €

KAKOVOSTNE POGAČE STIMULANS

SUPER AKCIJA

SATNICE – AŽ, LR: 0,63 €

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE
ČEBELJIH MATIC DEBEVEC

Sprejemamo prednaročila za označene in
selekcionirane matice kranjske pasme.

Ne zamudite sofinanciranja čebelarstva opreme RS in EU!